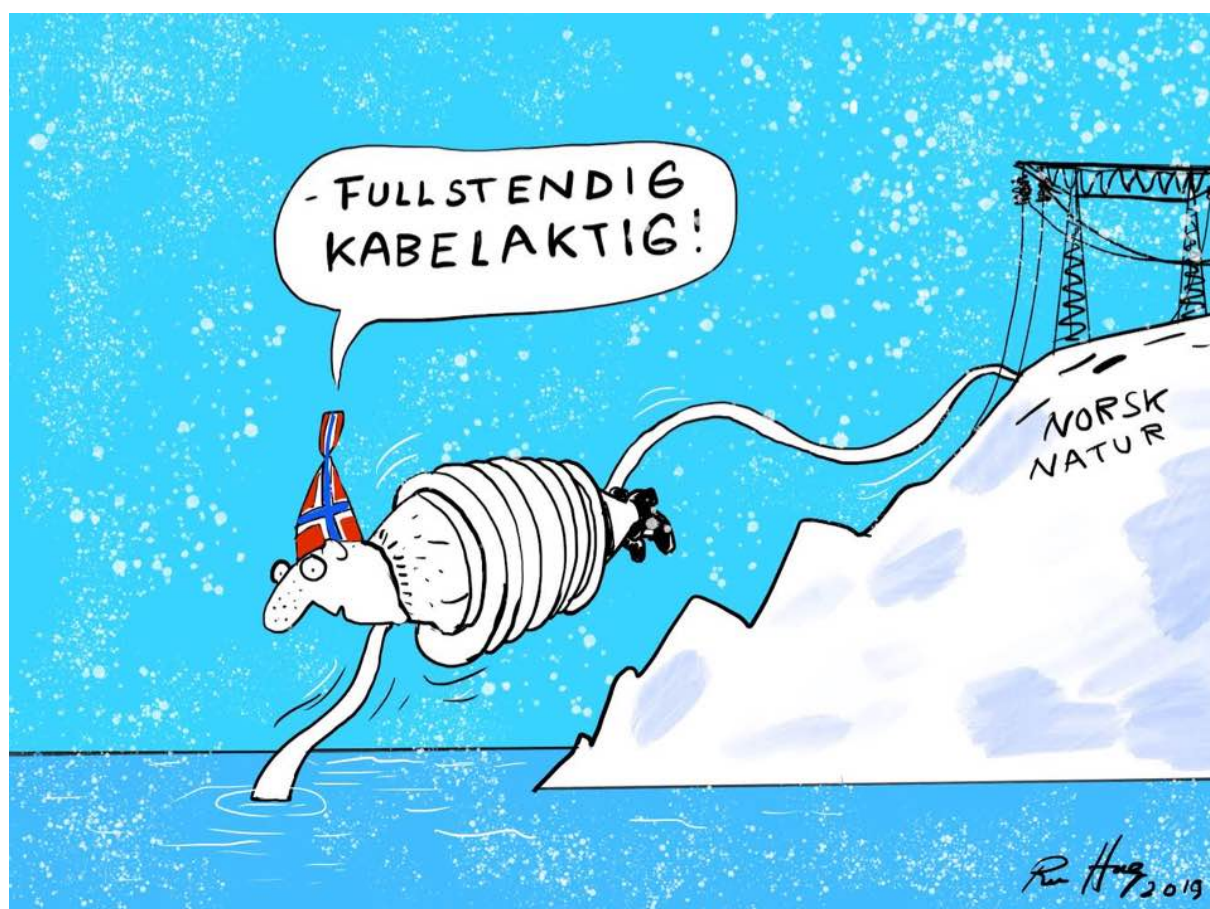

Kraftige rammer

En analyse av interessegruppers
tolkningsrammer i ACER-debatten

BCR3101
Bacheloroppgave
PR og samfunnspåvirkning
Våren 2019

© 2019

"Kraftige rammer"

En analyse av interessegruppers
tolkningsrammer i ACER-debatten

Forsidetegning av Roar Hagen
Gjengitt med tillatelse

15698 ord

Bacheloroppgave (BCR3103)
PR og samfunnspåvirkning
Westerdals institutt for kommunikasjon og design
Høyskolen Kristiania

Sammendrag

I løpet av tre år som studenter ved bachelorprogrammet PR og samfunnspåvirkning har vi ervervet mye kunnskap om politisk og strategisk kommunikasjon. Deriblant har vi fått kunnskap om hvordan tolkningsrammer (framing) brukes for å fremstille et politisk budskap med den hensikt å påvirke deknningen mediene har for en gitt sak.

Denne oppgaven bygger på en case studie hvor vi ser på tolkningsrammer ulike interessegrupper brukte i ACER-saken og hvordan disse kom til uttrykk i debatten i fem riksdekkende aviser. Med et rammeverk bestående av teorier om tolkningsrammer, dagsordenfunksjonen, medialisering, definisjonsmakt og lobbyisme, gjorde vi en kvantitativ innholdsanalyse med kvalitative elementer. Først identifiserte vi kilder i debatten og målte forekomst av generiske rammer, før vi kvalitativt analyserte tekstene for å kategorisere de spesifikke tolkningsrammene aktørene brukte.

Våre funn samsvarer i stor grad med tidligere studier av EU- og EØS-debatten i Norge. For det første var motstanderne av ACER klart mest synlige i mediene. For det andre var debatten preget av kritiske spørsmål om suverenitetsavståelse og hvilke økonomiske konsekvenser deltakelse i et europeisk energisamarbeid har for norsk industri. Hos motstanderne identifiserte vi fire tolkningsrammer: Konstitusjonell, miljø, økonomisk og kulturell. Den førstnevnte hadde klart størst effekt og ble mest dekket i mediene. Tilhengerne brukte på sin side hovedsakelig to rammer, klima og handel, uten at disse kom spesielt til syne i debatten. I stedet forsvarte tilhengerne ACER ved å svare på tolkningsrammene motstanderne brukte.

I forlengelse av dette, knytter vi funnene opp mot underliggende holdninger i opinionen. Tolkningsrammene som har hatt mest effekt har også høy kulturell resonans. I avisene var deknningen klart størst i Nationen og Klassekampen, noe vi problematiserer fordi det kan være et uttrykk for utenforskap. I tillegg argumenterer vi for at studien må ses i sammenheng med to ting. Det ene er at tolkningsrammer hos interessegrupper og hvordan disse konkurrerer mot hverandre er blitt lite studert. Det andre er at ACER-saken kan være et uttrykk for en gryende debatt om Norges samarbeid med EU. Denne studien ser vi på som et bidrag til videre studier av begge områder.

Forord

Vi loggførte ikke timene vi brukte på dette prosjektet. Det tror vi kanskje er like greit, for antall timer med frustrasjon, skrivesperre og tidvis variabel tro på prosjektet har vært langt høyere enn det vi noensinne kunne forestille oss. Har vi tatt oss vann over hodet? Har vi egentlig klart å svare på problemstillingen? Er vi *fullstendig* på bærtur?! Men, heldigvis har dagene for det meste vært fylt med engasjement og flere aha-opplevelser enn ublidte møter med den berømte veggen. Det har gitt oss motivasjon til å fullføre prosjektet med stil.

Vi er ydmyke for all hjelp og støtte vi har fått det siste halve året. Det er mange som skal takkes, og spesielt vil vi fremheve vår gode veileder Ketil Raknes. Du har ikke bare vært vår veileder, men en klok sparringspartner som har fylt møtene med gode råd, interessante diskusjoner og nye perspektiver. Takk til Audun Beyer ved Institutt for samfunnsforskning som tidlig ga oss nyttige kommentarer på problemstillingen, og til medieviser Magnus Hjelle for korrektur og konstruktive tilbakemeldinger.

En spesiell takk også til avistegner Roar Hagen for at vi får bruke hans verk som forsideillustrasjon. I tillegg fortjener våre forelesere alt skryt de kan få. Dere har fylt oss med kunnskap og forberedt oss på det som venter oss i fremtiden.

Vi vil heller ikke glemme våre foreldre, søsken, samboere og venner for støtte og motivasjon. Takk alle sammen!

Til slutt vil vi rette en takk til våre medstudenter som har fylt dagene på biblioteket med gode samtaler og for å være hverandres klagemur når horisonten har sett som mørkest ut.

Nå er vi ved veis ende etter tre år ved Høyskolen Kristiania. Selv om vi har blitt klokere gjennom denne tiden, sitter vi likevel igjen med flere spørsmål og mer nysgjerrighet nå enn da vi begynte.

God lesning!

Oslo, 31. mai 2019

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	III
Forord	V
Innholdsfortegnelse	VII
1 Innledning	1
1.1 Bakgrunn: Hva er ACER?	1
1.2 Hvorfor er ACER-debatten interessant?	2
1.3 Vår interesse av å utføre studien	2
1.4 Formål	3
1.4.1 Personlige mål	3
1.4.2 Intellektuelle mål	3
1.4.3 Samfunnmessige mål	3
1.5 Problemstilling og forskningsspørsmål	4
1.6 Avgrensninger	5
2 Teoretisk rammeverk	6
2.1 Medialisering	7
2.2 Tolkningsrammer og rammeteori	8
2.2.1 Entmans fire funksjoner	9
2.2.2 Saksspesifikke og generiske rammer	10
2.2.3 Strategisk framing og framing contest	10
2.2.4 Tolkningsrammer som en del av dagsordenfunksjonen	11
2.3 Dagsordenfunksjonen	12
2.4 Lobbyisme	13
2.5 Definisjonsmakt	14
3 Metodisk tilnærming	16
3.1 Forskningsdesign: Kvantitativ innholdsanalyse	16
3.1.1 Triangulering	17
3.1.2 Case-studie	18
3.2 Empiri og utvalg	18

3.3	Operasjonalisering av variabler	20
3.3.1	Latent eller manifest innhold?	20
3.3.2	Koding	21
3.4	Validitet og reliabilitet	22
3.5.1	Validitet	22
3.5.2	Reliabilitet	23
3.5.3	Interkoderreliabilitetstest	23
3.6	Etiske perspektiver	25
4	Analyse	27
4.1	F1: Hvem var de mest synlige aktørene?	27
4.1.1	Interessegruppens synlighet	27
4.1.2	Nei til EU	28
4.1.3	Ekspert/forsker/analytiker	29
4.1.4	Industri Energi	30
4.1.5	Medier og politikere som aktører	32
4.2	F2: Hvilke tolkningsrammer var mer dominerende enn andre?	32
4.3	F3: Hvilke tolkningsrammer ble brukt i debatten?	33
4.3.1	Motstandernes tolkningsrammer	34
4.3.2	Tilhengernes tolkningsrammer	36
4.4	F4: Hvilke rammer og aktører sto mot hverandre?	37
5	Diskusjon	40
5.1	Dagsorden og definisjonsmakt	41
5.2	Rammenes effekt på opinionen	42
5.3	Få kulturelle rammer men høy kulturell resonans	43
5.4	Medienes aksept for tolkningsrammer	45
5.4.1	Mediene og utenforskapet	46
6	Avslutning	47
6.1	Konklusjon	47
6.2	Kritiske perspektiver	48
6.3	Videre forskning	49

Litteraturliste	51
Appendiks 1: Kodebok med forklaringer	55
Appendiks 2: Datamatrise, aktørnivå	57
Appendiks 3: Avisutklipp, eksempler på artikler	58
Analyseenhet 18: Nationen, 18. januar 2018 (faksimile)	58
Analyseenhet 21: Klassekampen, 23. januar 2018 (faksimile).	59
Analyseenhet 27: Nationen, 27. januar 2018 (faksimile)	60
Analyseenhet 67: Klassekampen, 28. februar 2018 (faksimile)	61
Analyseenhet 111: Dagbladet, 15. mars 2018 (faksimile)	62
Analyseenhet 120: Klassekampen, 20. mars 2018 (faksimile)	63

Liste over figurer

Figur 3.1: Test av interkoderreliabilitet
Figur 4.1: Mest synlige interessegrupper målt i antall sitater i fem aviser
Figur 4.2: Nei til EUs synlighet i mediedebatten, målt i prosent
Figur 4.3: Nei til EUs synlighet fordelt på sjanger (V3) i fem aviser
Figur 4.4: Ekspert/ forsker/ analytikerens synlighet i mediedebatten, målt i prosent
Figur 4.5: Ekspert/ forsker/ analytikerens synlighet fordelt på sjanger (V3) i fem aviser.
Figur 4.6: Industri Energis synlighet i mediedebatten, målt i prosent
Figur 4.7: Industri Energis synlighet fordelt på sjanger (V3) i fem aviser.
Figur 4.8: Forekomst (antall) av generiske rammer (V12) fordelt på aktørens tone (V13)
Figur 4.9: Tolkingsrammer brukt av motstanderne av ACER, aggregert
Figur 4.10: Tolkingsrammer brukt av tilhengere av ACER, aggregert
Figur 4.11: Konkurrerende rammer i ACER-debatten
Figur 4.12: Utvikling (V1) av interessegruppers negative versus positive tolkningsrammer (V13), akkumulert

1 Innledning

Folkeavstemningen om norsk medlemskap i den Europeiske Union i 1994 bar preg av en opprivende politisk debatt med dype splittelser og sterke, til dels følelsesladde, motsetninger. Argumentene i både tilhengere og motstandernes kampanjer om EU-medlemskap bragte frem meninger og underliggende holdninger som kom sterkt til uttrykk i opinionen. Det hele endte med at folket avviste et norsk medlemskap, og EØS-avtalen, som trådte i kraft den 1. januar samme år, forble gjeldende. Siden den gang har ikke europapolitikk hatt noen fremtredende rolle i den offentlige debatten. EØS-avtalen har i stedet bred støtte i den norske befolkningen med rundt 60 prosent oppslutning (NOU 2012, 2; Sentio 2019). Dette er nok også noe av forklaringen på hvorfor europadebatten, med noen unntak, har ligget latent i 25 år. Disse unntakene har vært enkeltsaker som tjenestedirektivet (2008) datalagringsdirektivet (2010), og i senere tid debatter om postdirektiv (2011) og EUs finanstilsyn (2016). Rådende konsensus på Stortinget og historien med dype splittelser og ideologiske understrømninger fra EU-kampen i 1994 (og i 1972) gjør at partiene heller ikke *ønsker* å løfte debatten (Sverdrup 2009).

I ettertid har EØS-avtalen blitt utvidet trinnvis, og Norge har i økende grad deltatt i europeisk integrasjon som deltaker i det indre markedet. Denne trinnvise utvidelsen har ikke skapt de helt store reaksjonene hos opinionen – før vinteren og våren 2018 og det som har blitt kjent som “ACER-saken”.

1.1 Bakgrunn: Hva er ACER?

Agency for the Cooperation of Energy Regulators, mest kjent som “ACER” er en del av EUs tredje energimarkedspakke. Pakken innebærer at landene som enten er medlem av EU, eller er tilknyttet gjennom EØS-avtalen, praktiserer lover og regler for felles regulering av energimarkedet i Europa. Norge sluttet seg til EUs første energimarkedspakke i 1996 og den andre i 2003. Den tredje energimarkedspakken ble vedtatt i EU 2009 og inneholder til sammen åtte direktiver, forordninger og beslutninger, og som blant annet etablerer et samarbeidsorgan for medlemslandenes reguleringsmyndigheter, nemlig ACER. Bakgrunnen var at EU-kommisjonen i 2007 identifiserte flere utfordringer ved etableringen av et indre

marked for energi, og ACER som samarbeidsorgan er en del av løsningen på dette. Hensikten er å harmonisere betingelsene for handel i det europeiske energimarkedet. Den tredje energimarkedspakken er forankret i et stadig utvidende klima- og energisamarbeid med EU gjennom EØS-avtalen (Prop. 4 S 2017–2018). I Norge vedtok Stortinget, via EØS-komiteen, innlemmelse av den tredje energimarkedspakken i EØS-avtalen den 22. mars 2019.

1.2 Hvorfor er ACER-debatten interessant?

ACER-saken har antakelig skapt den største debatten om Norges samarbeid med EU siden folkeavstemningen i 1994. Flere aktører er uenige i, og bekymret for, hva ACER vil kunne vedta i sin makt som et EU-byrå der Norge ikke har stemmerett. Mange uttrykker uro for de konstitusjonelle følgene, som mulig suverenitetsavståelse av egne ressurser, særlig vannkraften, og frykten for tomme vannmagasiner. Frykten for økte strømpriser (dersom flere kabler bygges for å eksportere strøm til utlandet), og at Grunnloven kommer i spill, er også eksempler på hvilke aspekter som råder debatten. På den andre siden har mange ytret sin begeistring for ACER, og hevder en slik forordning vil føre til friere handelsflyt mellom Norge og utlandet, at et mer effektivt kraftsamarbeid muliggjør større satsing på fornybar energi, og at det vil bli rimeligere å importere strøm fra utlandet (Molnes 2018).

Det politiske spillet, og hvordan motstandere og tilhengere av ACER/EØS benytter strategiske og taktiske metoder for å fremme og dysse ned ulike aspekter ved saken, gjør dermed debatten aktuell å studere fra et kommunikasjonsfaglig perspektiv. Det gir også et konkret og godt eksempel på hvordan aktører i og rundt Stortinget, Regjeringen, offentlig forvaltning, media og opinionen for øvrig både påvirker og blir påvirket av saker som oppstår. Vi ønsker på bakgrunn av sakens omfang i mediebildet og på Stortinget vinteren og våren 2018 å studere hvordan interessegrupper – både motstanderne av ACER (og EØS-avtalen for øvrig) og tilhengere – arbeidet for å fremme ACER-saken.

1.3 Vår interesse av å utføre studien

I vårt bachelorprogram, PR og samfunnspåvirkning, finner vi flere relevante temaer for å belyse tematikken som preger ACER-debatten. I emnene har vi ervervet mye kunnskap

om strategisk kommunikasjon, politisk påvirkning og strategier for å oppnå innflytelse. Innenfor disse emnene ser vi blant annet at teorier om tolkningsrammer er spesielt relevant, da aktørene strategisk fremhever ulike elementer i saken, og velger argumenter deretter. Dette gjør oss i stand til å studere i hvor stor grad påvirkning av mediene sammenfaller med de ulike aktørenes håndtering av saken, hvordan opinionen ble påvirket av dette og deretter sakens utfall.

Forfatterne av denne bacheloroppgaven har begge sterk interesse for strategisk kommunikasjon. Den ene er også opptatt av energi, klima og miljø, mens den andre både har erfaring fra arbeid i med EU-saker og er generelt opptatt EU-spørsmål.

1.4 Formål

1.4.1 Personlige mål

Vi ønsker å erfare hvordan samarbeid om en mer omfattende oppgave kan bidra til nye idéer, læring og inspirasjon hos hverandre. Vi ønsker samtidig å lære mer om hvordan en kan bidra til et godt samarbeid og skape en god kultur og læring. Vi vil derfor forsøke å skape kollektive løsninger for gruppens utfordringer, både når det gjelder arbeidsstruktur og metode, men også for andre utfordringer som kan oppstå.

1.4.2 Intellektuelle mål

Vi ønsker å skape en bredere forståelse av effekten ved bruk av politisk påvirkning ved bruk av framing og strategisk kommunikasjon forøvrig. Vi ønsker også å tilegne oss mer PR-relatert kunnskap, og lære hvordan vi kan benytte strategiske metoder og teknikker i en karriere etter fullført studium. Vi har som mål å beherske kvantitative metoder for forskning, og dermed skape forståelse for ulike, troverdige sammenhenger, men også hvordan vi skal identifisere og tolke eventuelle avvik i forskningsprosessen (troverdighet, validitet, kredibilitet).

1.4.3 Samfunnsmessige mål

Oppgaven er spesielt tenkt å kunne være til nytte for videre forskning og forståelse av sakens omfang og oppfatning, særlig med tanke på at EUs *fjerde* energimarkedspakke og andre byråer for europeisk samarbeid allerede er i planlegging. Disse vil trolig vil skape flere

påfølgende debatter. Med vår bakgrunnskunnskap om EØS-avtalen og strategisk kommunikasjon, ønsker vi at oppgaven skal ha til hensikt å skape forståelse for hvorfor ulike interessegruppers kampanje for og imot ACER fikk sin effekt. Vi ønsker å skape en analytisk overføringsverdi av oppgaven, tilknyttet teori om tolkningsrammer og studie av ACER-saken. Oppgaven vil også være til nytte for de som ønsker å skape forståelse for hvorfor tolkningsrammer kan bidra til å sette en sak på dagsorden, og tone ned andre aspekter, - og deretter "avgjøre" medienes dekning av saken, og dermed utfallet.

1.5 Problemstilling og forskningsspørsmål

Vi ønsker å studere hvilke *interessegrupper* som var mest synlige i mediebildet og videre undersøke hvilke tolkningsrammer som preget ACER-debatten. Tolkningsrammer kan kategoriseres på ulike måter, og ved hjelp av kvantitative metoder vil vi synliggjøre disse fordelt på avsender og aviser. Vi kommer også inn på hyppighet og intensitet, og hvordan disse rammene kan ha påvirket opinionen, mediene og samfunnet forøvrig.

Veien mot å svare på problemstillingen krever at vi utfører analysen trinnvis. Vi må først identifisere aktørene og hvor disse var synlige før vi går inn på analysene av selve tolkningsrammene. Derfor har vi underbygget problemstillingen ved å benytte fire forskningsspørsmål som vi svarer på underveis og som danner grunnlaget for videre diskusjon.

“Hvilke tolkningsrammer ble benyttet av interessegruppene som deltok i ACER-debatten, og hvordan påvirket bruken av tolkningsrammer debatten i mediebildet?”

- F1: Hvem var de mest synlige aktørene?
- F2: Hvilke tolkningsrammer var mer dominerende enn andre?
- F3: Hvilke tolkningsrammer ble brukt av interessegruppene?
- F4: Hvilke rammer og aktører sto mot hverandre?

1.6 Avgrensninger

Studien begrenser seg til å være en kvantitativ studie av tolkningsrammer i saker der ACER eller EUs tredje energimarkedspakke er nevnt. Selv om direktivet og etableringen av ACER ble behandlet i EU allerede i 2009 med direkte relevans til EØS-avtalen, lå saken her til lands latent i flere år, før det toppet seg i ukene før stortingsbehandlingen 22. mars 2018. Siden debatten var av begrenset omfang før sensommeren 2017, faller det seg naturlig å begrense tidsperioden til dagen saken ble behandlet i Stortinget og seks måneder *bakover* i tid: 22. september 2017 til 22. mars 2018.

Tidsmessig var debatten svært komprimert, men i mediebildet var likevel omtalen massiv med over 6000 omtaler av stikkordene “ACER” eller “energimarkedspakke” innenfor den nevnte perioden (A-tekst). For å tegne et så helhetlig mediebilde som mulig, vil vi analysere innholdet i fem riksdekkende, meningsbærende aviser; Aftenposten, Verdens Gang, Dagbladet, Klassekampen og Nationen. Det er i tillegg aktuelt å avgrense studien til konkrete interessegrupper eller aktører som hadde en vesentlig fremtoning; eksempelvis Industri Energi/LO, Nei til EU og andre euroskeptiske grupper på den ene siden, og Energi Norge/NHO og pro-europeiske interessegrupper på den andre siden. I den metodiske delen av oppgaven vil vi gå nærmere inn på hvilke avgrensninger som er blitt gjort underveis. Vi har for eksempel vært nødt til å begrense utvalget opptil flere ganger for å sikre oss et datagrunnlag som løfter forskningsspørsmålene, og som til slutt kan svare på problemstillingen. Denne begrensningen er gjort manuelt etter at hver enhet er blitt kodet i analysedelen.

Utover avgrensninger i innhenting i empirisk data, forholder vi oss også innenfor teoriene om tolkningsrammer. Studien er gjort av saksspesifikke (issue-specific) og til en viss grad generiske tolkningsrammer (generic) - for å kartlegge spesifikke saksfelt. Sistnevnte har kategorier som er noe modifiserte sammenlignet med tidligere studier, spesielt siden generiske rammer som oftest er brukt til studier av *avisenes* tolkningsrammer.

2 Teoretisk rammeverk

Studier gjort innenfor fagfeltet vi skal fordype oss i - bruk av tolkningsrammer i mediene – fokuserer ofte på *medienes nyhetsrammer*. Journalistikken har vært den viktigste informasjonskilden til hva som skjer i samfunnet, og mediene har stor makt i å sette dagsorden og definere hvilken virkelighet vi lever i (Allern 2015). Flere studier er blitt gjort av tolkningsrammer i mediedekningen av ulike saker, eksempelvis sykehusstriden i Sogn og Fjordane (Havnen 2014), migrasjonskrisen (Lindholm og Muladal 2016) og dekingen av NAV (Knudsen 2016a). I alle disse sakene er det en rekke motstridende interesser, og interessegruppene har ulik agenda for å sette dagsorden - eller dysse saken ned.

Disse studiene ser imidlertid på hvilke tolkningsrammer *mediene selv* benytter. Men interessegrupper kan også ha strategier for å påvirke offentligheten i hvordan sakene skal tolkes – og aller helst gjennom strategisk bruk av tolkningsrammer – for å påvirke politikk. Det er derfor interessant å studere tolkningsrammer i et *interessentperspektiv*: Hvilke tolkningsrammer de ulike interessegruppene, især motstandere og tilhengere av EUs tredje energimarkedspakke, som ikke er politikere eller en del av embetsverket, benyttet i mediene med den hensikt å påvirke opinion og politikk.

Utfordringen ved å utføre et slikt prosjekt er mangelen på tidligere studier som ser på hvordan dagsorden kan knyttes til strategisk bruk av tolkningsrammer hos interessegruppene (De Bruycker 2017). Studien vi gjør av tolkningsrammer i ACER-debatten blir derfor gjort med utgangspunkt i et rammeverk på flere teorier; *tolkningsrammer (framing)*, *dagsordenfunksjonen*, *lobbyisme*, *medialisering* og *definisjonsmakt*. De to førstnevnte teorier er tett knyttet til hverandre (Beyer 2010) og det kan være hensiktsmessig å se på disse to teoriene i sammenheng. Både medialisering og tolkningsrammer kan brukes for å forklare mediernes innflytelse i samfunnet (Knudsen 2016), og er derfor svært relevante for en case-studie der vi ønsker å søke årsaken bak og effekten av de ulike rammene som er benyttet i ACER-saken.

Det er også aktuelt å studere dette med teorier om offentlighet i bakhodet. Offentlighet er et viktig prinsipp i enhver demokratisk prosess og ofte et premiss for studier av politisk kommunikasjon. Habermas' ideal om en interesseløs offentlighet, hvordan dette idealet forfalt, og hvordan offentligheten har forflyttet seg fra fysiske møteplasser i opplysningstiden til aviser og nye medier, er alle sentrale aspekter i slike studier (Aalberg, Elvestad og Skogerbo 2015).

2.1 Medialisering

For å skape en bredere forståelse for hvordan tolkningsrammer blir brukt av interessentene, mener vi det vil være nyttig å knytte begrepet opp mot teori om medialisering. Blant andre har Stig Hjarvard (2016) skrevet en rekke artikler og bøker om emnet, og forklarer at medialiseringen omhandler de samfunnsmessige og institusjonelle forandringsprosessene i moderne tid, der mediene tilegnes en påvirkende betydning. Knut Lundby (2014) har også presentert medialisering som konstante forsøk på å forstå mediens rolle i kulturelle og samfunnsmessige miljøer. Har blant annet gjengitt flere studerte perspektiver om medialisering i sin bok “Mediatization of Communication”. Medialisering kan med andre ord forklares med at journalister og redaksjoner spiller en større rolle i å påvirke opinionen og offentligheten. På den andre siden kan medialisering forstås ved at den journalistiske vinklingen som fremstilles, og hvilke tolkningsrammer som benyttes, har en avgjørende makteffekt for hvilke konsekvenser som kan oppstå for ulike aktører i samfunnet ((f.eks. Beyer 2010; de Vreese 2003; Entman 1993) Knudsen 2016a).

Likevel savner begrepet en entydig og felles betydning. Noen hevder at medialiseringens karakter er av en løs betegnelse på mediens økende innflytelse på samfunnet, mens andre mener at medialiseringsteori har til intensjon å beskrive endringen mellom mediene og politikken. Tilsynelatende kan medialisering forklares som en teori som peker på endringene i kultur og samfunn, der mediene har en større innvirkning enn før.

Tidligere var de tradisjonelle mediene produsenter av nyheter i formater som aviser, fjernsyn og radio som ble tilskrevet en status som samfunnsmessige institusjoner. Endringen i senere tid har brakt frem et multimedialt marked for nyheter gjennom en rekke digitale plattformer ((Sehl m.fl. 2018) Jungherr, Posegga og An 2019). I politisk sammenheng vil det si at mediene i større grad setter dagsorden og påvirker den brede befolkningens holdninger og oppmerksomhet rundt bestemte politiske emner (Hjarvard 2008). Det er gjennomført tidligere studier av politisk kommunikasjon i et medialiseringsspektiv, blant annet hvordan de politiske budskapene endres når det politiske landskapet endres (Brathaug 2017), og hvordan politiske kommentatorers (avisenes) tolkningsrammer i “Valla-saken” utspiller en kamp om definisjonsmakt (Gundelsby 2008).

Først i 1974, og senere i oppfølgeren i 2005, forklarer Steven Lukes i boken *Power* at makt er en dominerende faktor som fører til at en gruppe frivillige mennesker lar seg dominere eller påvirke. På 1960-tallet presenterte også Bachrach og Baratz (1962) en teori om makten til å bestemme hvilke temaer og spørsmål som råder utenfor beslutningsprosessen

(Gundelsby 2008). Slike teorier sammenfaller med Hjarvards forklaring om hvordan en institusjon som opererer utenfor den politiske beslutningsprosessen likevel kan fungere som maktutøver og påvirke en offentlighet på andre premisser. Medienes utvikling og overtak i samfunnet kan derfor ses på som en slik dominerende faktor som Lukes forklarer, i form av å definere og forme kommunikasjonen slik at den har til hensikt å påvirke andre.

Hjarvard berører også begrepet «medielogikk», som omhandler strategien ved å benytte rammer i mediebildet, og at disse kan fungere som styringsmekanisme, ofte i politisk sammenheng. Knudsen (2016b) forklarer at medialisering som begrep også har mottatt kritikk for å ta utgangspunkt i at mediene har fått såpass stor makt at de yter innflytelse over sosiale, kulturelle, politiske og økonomiske praksiser. Både teorien om bruk av rammer i mediebildet og medialiseringsteori er med andre ord svært sammenfallende, og søker begge å forklare medienes økte innflytelse i samfunnet.

For å gjennomføre en studie som tar utgangspunkt i tolkningsrammer er det derfor viktig å ikke utelukke teorien om medialisering. Det er ifølge Knudsen (ibid.) forståelsen om medialisering som bidrar til å forklare hvordan holdnings- og/eller atferdsendring oppstår, og samtidig hvordan mediene kan påvirke på institusjonsnivå.

2.2 Tolkningsrammer og rammeteori

Teorier om tolkningsrammer (rammeteori) har blitt benyttet i en rekke studier hvor man ønsker å analysere det som skal være objektive tekster, eksempelvis avisartikler, for å demonstrere hvordan virkeligheten ikke er nøytral, men alltid hviler på prinsipper for hvordan virkeligheten skal fortolkes (Hjarvard 2015).

Begrepet tolkningsrammer innebærer en viss kompleksitet, og øvelsen å definere begrepet har vist seg lettere sagt enn gjort. Rammeteori har blitt forsket på med utgangspunkt i både sosialantropologi (Bateson 1972), kognitiv psykologi (Bartlett 1932) og sosiologi (Goffman 1974), mens det i studier innen kommunikasjonsfaget først fikk fotfeste gjennom 1980-tallet (Gitlin 1980; Gamson 1989). Erving Goffman (1974) beskriver tolkningsrammer som det man i kommunikasjonsfaget gjerne forholder seg til; sosiale tolkningsrammer hvor intensjonen er å presentere en sak fra et gitt ståsted (Zoch og Molleda 2006). I følge Goffman benytter man tolkningsrammer som et hjelpemiddel for å organisere og gi mening til inntrykkene som blir skapt. Dette blir kalt “schemata of interpretation”, og kan beskrives som

et system hvor mennesket setter sammen rekker av ellers meningsløse hendelser til noe som gir mening:

“At its core is a central organizing idea, or frame, for making sense of relevant events, suggesting what is at issue” (Gamson og Modigliani 1989: 3).

Dette er imidlertid en teori om hvordan *mennesket som individ* gir mening til virkeligheten, og er et lite stykke unna det vi skal se på i denne studien. Etter hvert har rammebegrepet i større grad blitt brukt innenfor medieforskning som en forklaring på hvordan journalister velger å presentere saker.

2.2.1 Entmans fire funksjoner

Det som anses som å være et av de viktigste teoretiske verkene om tolkningsrammer i moderne medieforskning kan tilskrives Robert M. Entman (1993) og hans forsøk på finne en felles, overbærende definisjon på begrepet. Arbeidet har i det videre blitt et viktig fundament i analyser av medier og politisk kommunikasjon (Hjarvard 2015). I følge Entman innebærer tolkningsrammer *utvelgelse* av visse elementer fra virkeligheten og *fremheve* disse i en tekst:

“To frame is to select some aspects of a perceived reality and make them most salient in a communicating text, in such a way as to promote a particular problem definition, casual interpretation, moral evaluation, and/or treatment recommendation for the item described [opprinnelig kursivering]” (Entman 1993: 52).

En gitt tolkningsramme vil tjene totalt fire funksjoner: Definere ett eller flere *problemer* (hvem er det som gjør dette og hvordan), finne *årsakene* (hvorfor har problemet eller saken oppstått), *moralisk evaluere* (dømme saken, argumentene og påpeke konsekvenser), og videre *foreslå en løsning* (argumentere for sin mening og forklare effekten av ens løsning). Til sammen kan vi benytte disse fire funksjonene i en analysemodell for å belyse hvordan de ulike aktørene velger å strategisk forholde seg til saken. Alle fire funksjoner trenger ikke være til stede for å danne en tolkningsramme, men Entmans fire funksjoner har gjort det enklere å identifisere det som til slutt *utgjør* en tolkningsramme.

Disse rammene kan eksistere gjennomgående i hele kommunikasjonsprosessen; hos *avsenderen*, i *teksten* og hos *mottakeren*. (Hjarvard 2015; Entman 1993). I vårt tilfelle er det avsenderen, altså kildene/sitatene i artiklene, vi vil bruke mest tid på. Men Entman tillegger en ytterligere dimensjon i denne prosessen, nemlig *kultur*. Man må anta at meningsdannelsen

skjer med utgangspunkt i den kulturelle resonansen som ligger i befolkningen - de inntrykk og holdninger som allerede ligger latent:

“*A framing message has particular cultural resonance; it calls to mind currently congruent elements of schemas that were stored in the past*” (Entman, Matthes og Pellicano 2009: 177).

Dette er spesielt viktig dersom vi skal kunne beskrive bakenforliggende årsaker og fenomener som enten forsterker eller forklarer meningene aktørene uttrykker og hvordan disse blir rådende.

2.2.2 Saksspesifikke og generiske rammer

De siste par tiårene har teoretikere i større grad forsøkt å skille mellom ulike rammetyper. Det mest markante skillet går mellom det som betegnes som *saksspesifikke* og *generiske* rammer, hvor førstnevnte er knyttet til helt konkrete nyhetssaker, mens sistnevnte kan beskrive rammer av en så generell art at de kan tolkes i en mer universell kontekst (Beyer 2010; Entman, Matthes og Pellicano 2009). Ifølge Ihlen og Allern (2008) kan generiske tolkningsrammer ses på som typiske journalistiske vinklinger hvor saker settes i mer generelle rammer, eller det Ihlen og Nitz (2008) betegner som “master frames”: Konflikt, human interesse, økonomiske interesser, moral og ansvar (Semetko og Valkenburg 2000). Eksempelvis kan spesifikke saker som gjerne har egne tolkningsrammer, kategoriseres under én felles generisk ramme, slik bomringen i Stavanger og sykehusstriden mellom Molde og Kristiansund kan betegnes under én konfliktramme.

2.2.3 Strategisk framing og framing contest

Nevnte Entman hevder at en ramme eksisterer gjennom hele kommunikasjonsprosessen. Dette betyr at aktører har anledning til å kunne forme debatten til sin fordel gjennom strategisk bruk av tolkningsrammer - *strategisk framing*.

“*Strategic framing* refers to structuring the meaning and significance of a political message in order to influence the version of the story that the media will feature” [opprinnelig kursivering] (Strömbäck og Esser 2017: 75)

I strategisk framing er kunnskap om holdninger og verdier hos journalister, politikere og opinionen forøvrig en forutsetning for hvor vellykket ens rammer er. Denne typen

kunnskap berører kultur, medietradisjon og politikeres tilbøyelighet, og det er evnen til å identifisere og utnytte disse fenomenene, å bygge tolkningsrammer hvor man finner kulturelle elementer som er kompatible med ens eget syn på saken, som gir en fordel (Ihlen og Allern 2008). Dette øker sjansen for at tolkningsrammene vil oppnå en *kulturell resonans* og få fotfeste hos opinionen over tid (Gamson og Modigliani 1989; Reese 2001).

Enhver aktør i en politisk sak går inn i en debatt med den hensikt å etablere tolkningsrammer som i størst grad skal bli akseptert blant opinionen, og vil derfor delta i en *rammekonkurranse*. Ihlen og Allern (2008) kaller dette “framing contest” og oppstår når en strategisk ramme møter andre tolkningsrammer som fokuserer på andre problemer, årsaker, moralske evalueringer eller løsningsforslag (jf. Entman 2003). I deres artikkel “This is the issue: Framing Contests and Media Coverage” stiller de spørsmålet: “Hvilke typer rammer er det som vanligvis råder i medierte konflikter hvor aktører presenterer konkurrerende rammer?” (Ihlen og Allern 2008: 233, egen oversettelse), hvor de analyserer konkurrerende tolkningsrammer i tre norske saker. Dette er en problemstilling som ligger nært vår studie. En annen overlappende definisjon er i hvor stor grad ulike tolkningsrammer vinner aksept i mediene, og hvordan en aktørs tolkningsrammer som oftest kommer til uttrykk i mediene også er den aktøren som “vinner” rammekonkurransen (Ihlen og Nitz, 2008). Utover disse analysene finnes det begrenset med forskning på rammekonkurranse i medievitenskapen, og det gjør også vår forståelse for fenomenet noe begrenset.

2.2.4 Tolkningsrammer som en del av dagsordenfunksjonen

Selv om rammeteori på én side sier oss noe om hvordan saker blir fortolket, sett i sammenheng med hele kommunikasjonsprosessen, inkludert kultur, vil enkelte likevel hevde at tolkningsrammer bare er ett enkelt element i mer overbærende teorier om meningsdannelse. Eksempelvis har Maxwell McCombs (2004) i flere omganger forsøkt å sette tolkningsrammer på et “andrenivå” i dagsordenfunksjonen.

Dagsorden på første nivå forteller noe om hvor synlig en sak er. Det er kjent at evnen til å sette dagsorden ikke nødvendigvis bestemmer *hva* opinionen skal mene, men heller *hva* de skal mene noe *om*. Derfor forsøker McCombs å definere tolkningsrammer på andre nivå i dagsordenfunksjonen; synlighet først, meningsdannelse etterpå (McCombs og Ghanem 2003, McCombs 2004; Beyler 2010). Det som er vesentlig i denne sammenhengen er nettopp hvordan ACER-saken har blitt satt på dagsorden, og at dette er et premiss for hvordan aktørene valgte å håndtere debatten som fulgte.

2.3 Dagsordenfunksjonen

For å forstå McCombs' innfallsvinkel, er det vesentlig å forstå betydningen av *dagsordenfunksjonen*. Walter Lippman (1922) introduserte først teorien om *agendasetting*, og forklarer samspillet mellom medier, vanlige folk og politiske aktører. Samspillet danner den offentlige opinionen, hvor den komplekse verden oppfattes gjennom mediene og skaper retningslinjer for hvordan man skal forholde seg til "virkeligheten" (McCombs & Shaw 1972). Her benytter vi gåsetegn ved *virkeligheten*, fordi den ofte kan forstås (i teoretisk forstand) for å være konstruert av journalister som henter inn informasjon, som i tilfeller kan være manipulert av interessegrupper, gjennom for eksempel tolkningsrammer, politiske eliter eller andre som gjerne er mindre begrenset med makten til å ta bestemmelser.

Det er imidlertid diskutabelt hvorvidt det er hensiktsmessig å anse tolkningsrammer som en del av mediernes makt til å sette dagsorden slik vi har skrevet. Før i tiden var nyhetsmediene kreditert med makten til å sette dagsorden av saker og temaer som samfunnsmedlemmene tenkte på (McCombs, Shaw og Weaver 2014), gjenkjenne og benytte rammer som bidro til offentlig diskusjon og utvide den slik at den var tilgjengelig for alle ((Entman 2004; Gitlin 1980) Jungherr, Posegga og An 2019). McCombs og Shaw (1972) mente at beslutninger tatt av redaktører, reportere og kringkastere i valg av hvilke og hvordan nyheter skulle rapporteres spilte en viktig rolle i å forme opinionen. Dette er antakeligvis å anse som noe snevert. Det er ikke nødvendigvis nok å anse pressen som agendasettere når rammer ofte blir satt av interessegrupper, og deretter videreformidlet til mediene (Zoch og Molleda 2006), slik vi tidligere forklarte om en mediekonstruert virkelighet.

En konsekvens som kan ses å virke både fordel- og ufordelaktig ved medialiseringen, er folks tilgang til oppdatert informasjon, og samtidig muligheten til å uttrykke seg til allmennheten. Både i tradisjonelle medier (aviser, magasiner, radio og fjernsyn) og i sosiale medier (blogger, Facebook, Twitter, YouTube, nettforum osv.) uttrykker man seg (uavhengig i hvilken grad man kan omtales som interessant) i form av tale, debattdeltagelse, kommentarer, likerklikk, delinger og lignende. Medialiseringen kan derfor også ses på som en faktor for hvilke bestemmelser som gjelder, og hvem som har makten til å sette dagsorden.

Fremdeles spiller aviser, radio og fjernsyn den største rollen i å avgjøre hvilke temaer og saker som settes på dagsorden i form av politiske nyheter og kommentarer. Det er den politiske journalistikken som setter den offentlige agendaen, og bestemmer tolkningsrammene som preger mediedekningen. Mediene oppfattes gjerne som de viktigste informasjonskildene som kritisk kommenterer aspekter ved saker som velgerne og den offentlige opinionen mener

bør prioriteres. Selv om Regjeringen og myndigheter fremmer forslag og avgjørelser som “nyheter”, er det pressen sin funksjon som vaktbikkje som avgjør hvilken informasjon og debatt som skal presenteres for offentligheten (Allern 2015).

2.4 Lobbyisme

I hovedsak er det to kanaler for påvirkning av politikk i Norge, den korporative kanalen og lobbyisme. Disse to kan ifølge Christiansen og Rommetvedt (1999) bli sett på som “to ytterpunkter i et kontinuum” for institusjonaliserte former for påvirkning. Korporativisme er imidlertid formelle kanaler hvor privilegerte interessegrupper har tilgang til beslutningsprosesser. Lobbyisme, derimot, er en langt mer uformell kanal og kan ha flere betydninger (ibid.).

I Norge ble ikke lobbyfenomenet viet mye oppmerksomhet før 1980-tallet. Bernt Aardal (1987) forsøkte å definere lobbyvirksomhet som et strategisk verktøy der aktører forsøker å påvirke beslutningstakere (Storting og Regjering) til å fatte vedtak som gagnar aktørens interesser. Senere har begrepet lobbyisme blitt definert som “planlagte og målrettede forsøk på å utvikle resultater i Stortingets beslutningsprosess” (Espeli 1999: 20). I en grunnleggende teori handler lobbyisme om å påvirke den politiske agendaen, og kan foregå på flere stadier i en helhetlig politisk kommunikasjonsprosess (Esbensen 2012), en definisjon av begrepet vi i stor grad finner relevant for vår analyse, i den forstand at vi ønsker å belyse interessegruppers strategiske kommunikasjon - i stadig forsøk på å forme ACER-debatten og påvirke Stortinget.

Vellykkede lobbystrategier for å påvirke et lovforslag eller et vedtak kjennetegnes ved at disse iverksettes så tidlig som mulig i den politiske prosessen (ibid). Derfor finner vi det interessant å studere interessegruppens tilstedeværelse i debatten gjennom seks måneder for å finne indikasjoner på hvilke aktører som oppnådde mest synlighet til ACER-spørsmålet. Det er i denne sammenheng vi anser lobbyvirksomhet som en viktig strategi for interessegruppens kommunikasjonsprosess i forkant av vedtaket. I økende grad benytter også virksomheter eller interesseorganisasjoner seg av PR- og kommunikasjonsbyråer for å påvirke forvaltningen ettersom politiseringen av virksomheter og kompleksiteten i samfunnet øker på grunn av samfunnets kontinuerlige forandringer (Esbensen 2012; Thorsen og Greve 2015).

2.5 Definisjonsmakt

I tillegg til de ovennevnte teoriene ønsker vi å belyse teorier om definisjonsmakt. Vi mener kampen om definisjonsmakt kan forstås som en underliggende, men sentral faktor gjennom analysen. Å beskrive definisjonsmakt, i den forstand man ønsker å påvirke og overbevise en gruppe mennesker, vil på mange måter handle om å benytte retorisk, politisk kommunikasjon. Retorikk som fag handler om evnen til å overtale eller å "...I enhver sak se hvilke muligheter vi har til å overtale" (Aristoteles og Eide 2006, sitert i Kjeldsen 2015: 76). Retorikken bygger på tre grunnleggende prinsipper. *Patos*, som appellerer til menneskelige følelser, *logos* til logiske argumenter og *etos* til menneskelig karakter (troverdighet) (Kjeldsen 2015). Aristoteles introduserte disse tre appellformene for over 2000 år siden, men de er svært gjeldende den dag i dag, uansett situasjon og medium, når en ønsker å påvirke politiske kilder (Kjeldsen 2015).

Allern (2001) mener at de kildene som blir valgt av mediene gjerne representerer interesser, institusjoner, individer og grupper som har mulighet til å forme den offentlige debatten, og bestemme hvilke perspektiver en bør høre på. Flere tidligere studier som ser på hvilke kilder som dominerer, viser at det er menn i ulike maktposisjoner, og offentlige kilder som gjerne er knyttet til myndighetene, som oftest får gjennomslag som talspersoner i mediene ((f.eks.: Allern 2001; Entman 2004; Manning 2001) Beyer og Figenschou 2014). Wyn Grants bidrag fra 1989 sier omtrent det samme ved å forklare et skille mellom hvilke personer som har tilgang til, og besitter, definisjonsmakten hos mediene, (såkalte "primary definers"), som de mektige "insiderne", og mellom de som ikke gjør det, såkalte "outsider groups" (ibid). Definisjonsmakten kan sies å ha to ulike, sentrale dimensjoner ifølge Petersson og Carlberg (1990):

«1) Hvem som får tilgang til den offentlige samtalen hvor noen individer og interesser får større autoritet enn andre, og 2) hva som defineres som utfordringer og problemer (trusler, utviklingsmuligheter, løsninger og handlingsrom)» (Beyer og Figenschou, 2014: 26).

I dag er definisjonsmakten mellom medier og samfunnets eliter karakterisert til å gjelde et premiss i vårt demokratiske samfunn, som tilsier at ingen eliter har fullstendig kontroll over mediene. Siden elitene stadig eksponeres for både ekstern og intern elite-kritikk, vil ikke mediedekningen kunne styres til egen fordel (Manning 2001; Beyer og Figenschou

2014). Vi kan med andre ord si at medialiseringen har bidratt til at elite- og medienettverkene er blitt mer profesjonelle og gjensidig avhengige av hverandre enn før. Uansett hevdes det at det er elitene som setter rammer for debattene i media og definerer aktører som fremmer synspunkter mer utfordrende enn hva eliten står for å være “enige om å være uenige om”. Effekten av dette kan være at de aspekter som ikke samsvarer med elitenes verdier og verdenssyn, som oftest ikke slipper til i bildet hos de ordinære massemediene (Beyer og Figenschou 2014).

3 Metodisk tilnærming

I denne delen av oppgaven ønsker vi å begrunne valg av metoder vi benytter for å analysere datasettet på en tilfredsstillende måte. Vi har gjennomgått en rekke andre studier som baserer seg på mediernes dekning av saker, og gjort funn ved at slike studier gjerne er utført som kvantitative eller kvalitative *innholdsanalyser*, eller som en kombinasjon av disse (triangulering). De to metodene for innholdsanalyse er også blitt sett på som vanskelig å skille fra hverandre.

Når vi skal avgjøre hvilken forskningsmetode vi bør benytte i prosjektet, er selve problemstillingen svært sentral. Denne problemstillingen utformes i den første delen av prosessen, nemlig forberedelsesfasen - og er utformet på bakgrunn av tanker og idéer til hva vi vil finne ut av i løpet av studien (Johannessen Christoffersen og Tufte 2016). I de kommende avsnittene skal vi gå grundigere til verks i de metodiske tilnærmingene, og videre belyse utfordringer en innholdsanalyse kan støte på.

3.1 Forskningsdesign: Kvantitativ innholdsanalyse

I vår innholdsanalyse er vi også nødt til å gjøre noen subjektive tolkninger av innholdet for å finne rammene for debatten. Dette gjør at vår innholdsanalyse bygger en bro mellom det kvalitative og det kvantitative, siden det kan bli vanskelig å skille mellom disse to. En mer overbærende definisjon på kvantitativ innholdsanalyse kan derfor være nyttig: “Content Analysis may be briefly defined as the systematic, objective, quantitative analysis of message characteristics” (Neuendorf 2017: 1).

Sigmund Grønmo (2016) skiller på sin side mellom kvalitativ og kvantitativ innholdsanalyse og påpeker blant annet at kvalitativ metode benyttes for å fremheve analytiske beskrivelser, mens den kvantitative metoden kan fungere som et verktøy for å generalisere noe utover det man faktisk utforsker. Derimot vil det lønne seg å benytte en kvalitativ metode dersom man ønsker å gå mer i dybden på et område man studerer. Likevel vil en kvantitativ tilnærming føre til høyere presisjon, i og med at en slik metode er preget av avstand og selektivitet når det gjelder kilden. Med andre ord er det ikke noen bred enighet i litteraturen om hva innholdsanalyse faktisk er eller hva som er mest hensiktsmessig for

analyse av tolkningsrammer (Ihlen 2007). Det har også vært vår erfaring i analysearbeidet da innholdet har vært massivt og ACER-debatten også kan analyseres som en diskurs.

Selv om en innholdsanalyse vil kunne inneholde både kvalitative og kvantitative elementer, er uansett hovedskillet mellom disiplinene ifølge Grønmo denne:

“Generelt vil kvalitativ innholdsanalyse innebære systematisering av utvalgte tekstsitater, bildeutsnitt eller andre innholdselementer med sikte på å belyse spesifikke problemstillinger. Det kan for eksempel dreie seg om å få innblikk i hvilke fortellinger, argumenter, standpunkter, holdninger eller verdier som står sentralt i ulike tekster”
(2016: 142)

Helt overordnet kan en innholdsanalyse sies å bestå av fire faser; 1) definere en problemstilling, 2) bestemme oss for hvor stort analys materialet skal være og hva det skal inneholde, 3) analysere materialet ved å kode og telle, og 4) fortolke resultatet (Hesmondalgh 2006: 142). Innledningsvis har vi presentert problemstillingen “Hvilke tolkningsrammer ble benyttet av interessegruppene som deltok i ACER-debatten, og hvordan påvirket bruken av tolkningsrammer debatten i mediebildet?” som sådan utgjør den første fasen. Videre i teksten ønsker vi å gjengi hva som er blitt gjort i de tre neste fasene.

Hensikten med innholdsanalysen er å samle relevant informasjon gjennom systematisk og strukturert gjennomgang av innholdet ved bruk av kodeskjema (ibid.), analysere dette datagrunnlaget, med en ambisjon om å etablere etterprøvbare karakteristikk av tekster i kontekst (Krippendorff 2004). Disse kodeskjemaene inneholder flere variabler og kategorier som er utarbeidet i forkant av studien (Grønmo 2016). Vi har tatt utgangspunkt i problemstillingen og forskningsspørsmålene for å spesifisere og definere egne variabler og kategorier, og for utformingen av selve kodeskjemaene. Vi har fulgt Entmans fire funksjoner som analysemodell for å bryte opp tolkningsrammene, og samtidig omdefinert de ulike kategoriene og variablene (Semetko og Valkenburgs generiske rammer) slik at de tilpasses ACER-debatten.

3.1.1 Triangulering

Beskrivelsen ovenfor indikerer hvorfor vi ønsker å inkludere elementer fra begge disipliner. Dette er fordi vi skal kode de ulike artiklene basert på variabler utviklet på forhånd (se kodebok), for å deretter vurdere dem etter sitater og sette de inn i hver sin kategoriske ramme. Med andre ord vil innholdsanalysen ha til hensikt å fremlegge analytiske beskrivelser

ved ACER-debatten, samtidig som vi vil aggregere utsagnene etter en kvalitativ tilnærming. De analytiske beskrivelse vil derfor være systematisert ut ifra kategorier og variabler (Grønmo 2016). Vi vil deretter drøfte og fortolke hvilken ramme som hyppigst ble benyttet blant interessegruppene i debatten, som til slutt vil kunne gi svar på problemstillingen. Den deduktive tilnærmingen for vår rammeanalyse vil derfor utføres kvantitativt med hint av avhengige, kvalitative vurderinger som ligger til grunn for å kunne fortolke de rammene som preget debatten og i den konteksten de befinner seg i.

3.1.2 Case-studie

Da vår problemstilling er knyttet til *interessegruppenes tolkningsrammer* i ACER-debatten har vi valgt å gjøre en eksplorerende case-studie gjennom en kvantitativ innholdsanalyse. Formålet med innholdsanalysen er å etablere et dokument som kan styrke en eller flere teorier, og fungere som et bidrag til senere forskning på tolkningsrammer.

Hensikten med en case-studie er å avdekke informasjon på et dypere nivå om en enkelt enhet (én sak/ett tilfelle), fremfor å fokusere på flere enheter i et bredt perspektiv. I analysen vil “ACER” utgjøre en overordnet analyseenhet fordi den fremstår som én enhet blant alt eksisterende medieinnhold innenfor den gitte perioden (Grønmo 2016). Hver og en artikkel som tas med i utvalget utgjør derfor hver sin undersøkelsenhet, men er samtidig representert som egne analyseenheter i en datamatrikse. Utvalget er med andre ord en avgrenset del av all informasjonen som finnes om ACER-debatten, basert på egne systematiske vurderinger av innholdet.

3.2 Empiri og utvalg

For å svare på forskningsspørsmålene har vi basert utvalget vårt på artikler fra de fem største meningsbærende avisene i landet, hvilket begrenser omfanget av data, sammenlignet med vårt første søk på ACER som ga over 6000 treff i alle medier. For å begrense omfanget ytterligere, samlet vi inn og snevret inn dataen i to omganger. Først ved et søk i A-tekst, før vi deretter kodet undersøkelsenhetene for å luke ut aktører som ikke var gjenstand for den videre analysen.

Vårt første detaljerte søk i A-tekst ble begrenset til perioden fra 22. september 2017 til og med 22. mars 2018, i Aftenposten, Verdens Gang, Dagbladet, Klassekampen og Nationen.

Vi valgte disse avisene for å inkludere de nyhetsartiklene som er offentlig tilgjengelige på et nasjonalt nivå. Selv om debatten fikk ulike virkninger og reaksjoner i distriktene (og dermed relativt stor plass hos de lokale mediene), ønsket vi å finne mediedekningen på et mer nasjonalt nivå hos fem av de mest leste landsdekkende avisene.

Første søk ble gjort med stikkordene *acer, energimarkedspakke, energimarkedspakken, energiunion, energiunionen, energifelleskapet og energifelleskap*, samt nynorske ord for disse. Dette utvalget ble bestemt på bakgrunn av gruppemedlemmenes kunnskap om debatten på forhånd, samt en manuell gjennomgang av vilkårlige artikler for å identifisere debattens innhold. En slik tilnærming ga et helhetlig bilde over utviklingen av saken, fra den ble satt på dagsorden, til stortingsbehandlingen. En slik gjennomgang ville dessuten gi oss noen indikasjoner hvorvidt de ulike variablene som ble utviklet for kodingen eksisterte i tekstene, og i hvilken grad de kom til syne/uttrykk (Grønmo 2016).

Søket i A-tekst ga 380 treff. Da ett av søkeordene var ACER, inkluderte utvalget også artikler om dataprodusenten ACER, hvilket luket vi bort ved å manuelt gjennomgå utvalget. I tillegg luket vi ut andre artikler som nevner ACER eller noen andre av søkeordene på en måte som ikke hadde relevans for studien. Eksempelvis vil en faktaboks om en konferanse der ACER er tema kunne vises som egne enheter i A-tekst, men ikke gi relevant informasjon for studien fordi de ikke inneholder sitater fra kilder (interessegrupper). Etter denne gjennomgangen satt vi igjen med et utvalg på 294 artikler. Etter å ha gjennomgått de 294 artiklene på ny, har vi gjort et endelig utvalg, hvor vi ekskluderte alle artikler der politiske aktører, privatpersoner, ledere/journalister etc. er eneste og/eller viktigste og nest viktigste kilde i artikkelen. Vi beholdt alle artikler der interessentgrupper/organisasjoner er kilder. Dette gjorde vi da vi kun er ute etter å finne tolkningsrammene som ble benyttet av de ulike *interessegruppene*.

Det endelige utvalget inneholdt *133 artikler* som var relevante for å definere de ulike tolkningsrammene som ble benyttet av interessegruppene som deltok i debatten. Dette utvalget av enheter ble gjort av hensyn til at hver enkelt enhet samsvarer med problemstillingen, både når det gjelder type og nivå. Datainnsamlingen er også gjort på en forsvarlig måte ved å anvende den offentlige databasen A-tekst Retriever. Grønmo (ibid.) peker på disse forutsetningene for at datamaterialets utvalg og kvalitet er velegnet for å belyse selve problemstillingen. Utvalget er derfor ikke basert på et tilfeldig utvalg som gjerne er et prinsipp ved andre typer studier (ibid.).

3.3 Operasjonalisering av variabler

I enhver analyse vil man støte på metodiske utfordringer der variablene ikke nødvendigvis samsvarer med innholdet i datamaterialet. Eksempelvis har vi forsøkt å forutse disse utfordringene ved å redusere Semetko og Valkenburgs (2000) fem medierammer (generiske rammer) til å gjelde “*moral og ansvar*” (miljø og klima, selvråderett, juridiske vurderinger etc.), “*økonomi*” (strømpriser, næringslivsinteresser etc.), og “*human interest*” (personer, folk, familie, nærhet etc.). Vi har også valgt å erstatte Semetko og Valkenburgs “konfliktramme” med en “*kulturell ramme*”. Dette gjør vi fordi det mellom tilhengere og motstandere allerede er en åpenbar underliggende konflikt. I den kulturelle rammen kategoriseres tolkningsrammer som berører *historie* og *kulturelle fenomener*, hvor for eksempel “arvesølvet” eller “industrihistorie” kommer til uttrykk. Dette er hva vi velger å kalle *indikatorer*, og er konkrete stikkord som indikerer den enkelte rammen. Entman nevner blant annet viktigheten av å ta hensyn til de kulturelle rammene når det skal utføres en kvantitativ analyse av tekstdokumenter. Denne rammen har vi også valgt å inkludere på bakgrunn av teorier om rammekonkurranser, der den kulturelle rammen ofte får fotfeste hos opinionen (Gamson og Modigliani 1989). Disse fire medierammene er gitt som uttrykk av variabler for hver sin kategoriske ramme i analysedelen.

I teoridelen de fire funksjonene “problem”, “årsak”, “moralsk evaluering” og “løsning” nevnt. En eller flere av disse bør finne sted i innholdet for å identifisere en tolkningsramme (Entman 1993). Entman hevder at ikke alle de fire funksjonene nødvendigvis må eksistere for å definere den enkelte ramme, men de kan være eksplisitte i artikkelens innhold. Slik vil man også kunne benytte disse funksjonene i en konkret tekstanalyse hvor man søker å finne bestemte aspekter, som kan konstruere innholdets ramme (Hjarvard 2015). Vi har valgt å benytte Entmans fremstilling av disse funksjonene som uttrykk for variabler i analysen, for å avdekke hvorvidt innholdet dekker de ulike funksjonene.

3.3.1 Latent eller manifest innhold?

En viktig forutsetning for denne type koding, var å bestemme oss for hva slags innhold i tekstene vi skulle forholde oss til. Grønmo (2016) forklarer forskjellen mellom *manifest* innhold og *latent* innhold. Førstnevnte refererer til ord, uttrykk eller formuleringer, og kan kodes gjennom ulike dataprogram for å konkludere deres forekomst og hyppighet i teksten. Ulempen med slik koding er at de samme ordene og uttrykkene kan forekomme i ulik

betydning. Det *latente* innholdet refererer til *betydninger* av ordene og uttrykkene slik de inngår i en konkret sammenheng av artikkelen. Det latente innholdet i vår analyse av hele avisartikler utgjør både kodeenheter (for eksempel sitater) og kodekontekst (for eksempel et avsnitt i saken), men vil ikke representere hele undersøkelsesenheten (artikkelen) (ibid.). Da vi ønsker å finne de subjektive tolkningsrammene i ACER-debatten ved å se på større deler av artikkelen, fremfor å telle dens hyppige ord og uttrykk, har vi valgt å forholde oss til det latente innholdet i tekstene.

3.3.2 Koding

Vi har utarbeidet egne datamatriser gjennom Google Skjemaer hvor vi manuelt har analysert og kodet innholdet i artiklene. Vi gjør oppmerksom på at alle variabler og kategorier er konstruert i felles enighet hos gruppemedlemmene, slik at kodingen ikke kan påvirkes av ulike oppfatninger eller tolkninger av disse.

Vi har valgt å kode i to omganger for å øke kvaliteten på datasettet slik at det skal være enklere å besvare problemstillingen (ibid.). Det første kodeskjema ble utviklet for å luke ut artikler der politikere, privatpersoner (bortsett fra enkeltpersoner som er omtalt som eksperter, forskere eller analytikere) eller redaksjonen selv var eneste kilde. I andre omgang kodet vi innholdet i den enkelte artikkel (undersøkelsesenheter) manuelt for å identifisere tolkningsrammene. Dette gjorde vi ved å vurdere direkte sitater og uttrykk som forekom hos de ulike interessentene i den konteksten disse er satt i. Det er viktig å påpeke at data som ble samlet inn fra det siste kodeskjemaet, er data som i all hovedsak legger grunnlaget for selve analyse- og drøftingsdelen av den gjennomførte studien.

Det første kodeskjema inneholdt åtte variabler som gir uttrykk for disse faktorene: dato (V1), avis (V2), tekstsjanger (V3), kilder (V4), viktigste kilde (V5), nest viktigste kilde (V6), antall kilder totalt (V7) og et mål for vinklingen/tonen (positiv = 1, nøytral = 0, negativ = -1) (V8). Sistnevnte variabel definerer det Grønmo (ibid.) kaller *retning*. Denne variabelen er en subjektiv vurdering basert på sakens vinkling i overskrift og ingress. En sak vinklet positivt (1) fokuserer på positive virkninger sider av ACER og at dette er bra for et område eller for en aktør, mens en sak vinklet negativt (-1) fokuserer på negative virkninger av ACER som ikke er bra for et område eller en aktør. Nøytrale saker (0) er hverken klart negativ eller klart positiv. Variabelen ble brukt for å se hva en avis prioriterer å skrive om.

I det andre kodeskjemaet inkluderte vi ytterligere fem variabler som indikerte kildenes holdning, fremfor artikkelens vinkling (ibid.). Følgende variabler ble inkludert for hver kilde: Aktør (V9), sitater (V10), funksjon (V11), master frame (generisk ramme) (V12), tone (V13).

I dette skjemaet er det aktørens holdning (tone) som bedømmes positivt (1), nøytralt (0) eller negativt (-1), og ikke den journalistiske vinklingen (se appendiks 1). Hver enhet ble i tillegg nummerert. Vi har hentet inspirasjon fra Semetko og Valkenburg (2000) om operasjonaliserte måling av tolkningsrammer ved å gi hver kildevariabel verdi tilstede/ikke tilstede, hvilket også kan styrke reliabiliteten.

For hver artikkel (analyseenhet) som ble kodet gjorde vi det også mulig å definere og beskrive flere tolkningsrammer for samme enhet dersom dette var tilfelle. Det vil si at dersom både “Nei til EU” og “El og IT Forbundet” er kilder i samme enhet - men med ulike synspunkter og fremhevelse av aspekter - vil kodeskjemaet gjøre det mulig å definere de ulike tolkningsrammene i én og samme analyseenhet.

For hver ny, oppstått kilde, har vi også gjort det mulig å legge til nye kilder. Denne måleenheten gjør det mulig å konkludere hvilke aktører som omtalte saken i det aktuelle tidsrommet, og hvem som dominerte nyhetsbildet hos de ulike mediene, for å deretter gruppere disse i større kategorier (interessegrupper).

3.4 Validitet og reliabilitet

Kvaliteten på studien vi utfører tuftes på flere kriterier, deriblant nøkkelbegreper som validitet og reliabilitet i tillegg til presisjon og nøyaktighet (Neuendorf 2017). Desto høyere kvalitet empirien og metoden har, desto mer troverdig, pålitelig og presis er studien som helhet. For å imøtekomme dette har vi gjennomgående forholdt oss til forskningsmessige kriterier for sannhetsforpliktelse, vitenskapelige prinsipper for logikk og språkbruk, samt gjennomført utvelgelsen av analyseenheter på en forsvarlig og systematisk måte (Grønmo 2016). Det er i hovedsak to kriterier vi forholder oss til: Validitet og reliabilitet.

3.5.1 Validitet

Med begrepet *validitet* (gyldighet) menes det i korte trekk at studien skal måle det man har til hensikt å måle, ikke noe annet, mot de problemstillingene vi har definert på forhånd (Grønmo 2016). Høy validitet fordrer at det er høyest mulig samsvar mellom de teoriene vi har benyttet, samt hvilke metoder og operasjonaliseringer vi har valgt å gjøre.

Validitet kan måles på ulike og tildels komplekse måter. I denne besvarelsen velger vi å forholde oss til “face validity” (Neuendorf 2017: 125), hvor man vurderer hvordan

undersøkelsesopplegget er utformet. I denne studien er fremgangsmåten for metode og operasjonalisering av måleenheter grundig forklart, hvilket vi anser som en styrke.

Vi har naturlig nok støtt på noen utfordringer underveis som kan knyttes til validitet, blant annet hvilke teorier som skulle brukes. Kjennskap til teorier og studier av tolkningsrammer har vært avgjørende for utforming av variabler og kategorier som i størst mulig grad svarer til forskningsspørsmålene. Vi oppdaget tidlig i prosessen at det ville være nødvendig med koding av analyseenheter i to omganger for å få et gyldig datasett.

3.5.2 Reliabilitet

Reliabilitet (pålitelighet) beskriver hvilken grad måleprosedyrene gir samme resultat ved gjentatte forsøk. Fordelen ved en kvantitativ innholdsanalyse lik denne studien er at man kan kvalitetssikre reliabiliteten på en ganske nøyaktig måte gjennom å utføre ulike tester.

Ifølge Grønmo (2016) eksisterer det tre hovedtester for å vurdere reliabilitet. Den ene, test-retest-metoden, ser på stabiliteten i samsvaret mellom avhengige datainnsamlinger om samme fenomen, men på ulike tidspunkter. Den andre, intersubjektivitet eller interkoderreliabilitet, tester ekvivalens mellom forskjellige data, og samsvar mellom uavhengige datainnsamlinger om samme fenomen på samme tidspunkt. Den siste, halveringsmetoden, tester ekvivalens mellom forskjellige indikatorer, hvor det bør samsvare mellom dataene i samme indeks basert på ulike indikatorer (ibid).

Desto mer kodingens resultater varierer hos de ulike koderne (i vårt tilfelle gruppens medlemmer), desto mindre pålitelig er datamaterialet. Hensikten er med andre ord å sikre høy ekvivalens (samsvar) mellom gruppe-medlemmenes analyseresultater. En slik test vil dessuten bekrefte eller avkrefte kvaliteten og stabiliteten av selve undersøkelsesopplegget (ibid).

3.5.3 Interkoderreliabilitetstest

Interkoderreliabilitet er et mye brukt uttrykk for å beskrive hvorvidt uavhengige kodere som evaluerer karakteristikk i en tekst oppnår samme resultat. Det er høyst nødvendig i kvantitative analyser å teste reliabiliteten i kodingen. Dersom man ikke kan dokumentere dette, vil dataen heller aldri kunne bli ansett som pålitelig (Lombard, Snyder-Duch og Bracken 2002). Blant metodene for testing av interkoderreliabilitet er Krippendorffs Alpha hyppig brukt, og har sin fordel ved at den kan måle reliabilitet i flere målenivåer. Metoden er imidlertid ganske kompleks, og vi velger å gå bort fra denne da vår datamatrikse kun inneholder variabler med nominal skala.

Vi har utført en test av interkoderreliabilitet ved hjelp av “*Percent Agreement*”-metoden. Denne er nok også ansett som en av de enkleste metodene, og passer spesielt godt til variabler som er operasjonalisert med binære spørsmål, slik tilfellet er i vårt kodeskjema. Det er lettere for kodere å enes om konkrete/lukkede spørsmål enn å kode abstrakte fenomener, eksempelvis å bedømme i *hvilken grad* bruken av en spesifikk tolkningsramme blir brukt i en tekst (Semetko og Valkenburg 2000).

Med tanke på at vi manuelt leser alle 133 artikler for å finne tolkningsrammer i innholdet, medfører dette også en tidkrevende jobb. Derfor har interkoderreliabiliteten blitt testet ved å gjøre et vilkårlig uttak på 20 av de 133 artiklene, og at det ene gruppe-medlemmet uavhengig av det andre har kodet artiklene ved hjelp av kodeboken. Resultatene ble så sammenlignet i en datamatrise ved å gi samsvar i hver variabel verdi 1 (match). I variabler der det ikke er samsvar, blir det gitt verdien 0. Deretter deles det totale antallet matcher på én variabel på tvers av enhetene, med antallet enheter, som gir en score på mellom 0,00 (lav reliabilitet) til 1,00 (perfekt reliabilitet). For eksempel matchet svarene i kategorien “kultur” 25 av 27 ganger, hvilket gir en “inter-rater reliability” (IRR) på 0,93. I figur 3.1 er resultatene av testen gjengitt. Merk at det kan identifiseres flere kilder i hver analyseenhet, og at tallet derfor er 27 kilder i totalt 20 analyseenheter.

Variabel	Kategori	Match	Antall	IRR
V3	<i>Sjanger</i>	18	20	0,90
V8	<i>Tone</i>	19	20	0,95
V9	<i>Aktør</i>	26	27	0,96
	<i>Problem</i>	26	27	0,96
V11 Funksjon	<i>Årsak</i>	21	27	0,78
	<i>Moralsk evaluering</i>	24	27	0,89
	<i>Løsning</i>	23	27	0,85
	<i>Moral og ansvar</i>	20	27	0,74
V12 Ramme	<i>Økonomi</i>	22	27	0,81
	<i>Kultur</i>	25	27	0,93
	<i>Human interest</i>	26	27	0,96
V13	<i>Tone</i>	26	27	0,96

Figur 3.1: Test av interkoderreliabilitet

Resultatene av testen viser høyt samsvar mellom svarene gitt av to uavhengige kodere, hvilket impliserer høy reliabilitet. Kategorier hvor scoren er noe lavere, som under “årsak” og “moral og ansvar”, kan indikere at kategoriene er mer krevende å definere eller tolke. Dette er naturlig, da hver enkelt koder må tolke latent innhold i artiklene, og at det derfor er en høyere sannsynlighet for subjektive vurderinger. En annen svakhet ved Percent Agreement-metoden er dens manglende evne til å utelukke tilfeldigheter. Kodere kan ifølge Lobard, Snyder-Duch og Bracken (2002) ende opp med å treffe på de samme variablene halvparten av gangene, uansett om de har noen som helst forhåndskunnskap eller opplæring.

3.6 Etske perspektiver

Etikk er en viktig komponent i forskning, uavhengig av metodevalg. Likevel er det mer uvanlig å støte på etiske problemstillinger når man gjør innholdsanalyser - sannsynligvis fordi denne typen metode anses som lite påtrengende all den tid empirien er offentlig tilgjengelig. Derfor er også hensynet til personvern og konfidensialitet et noe mer åpent spørsmål i denne sammenheng, sammenlignet med kvalitative studier som ofte innbefatter intervjuer og fokusgrupper. I andre typer kvantitative undersøkelser, som for eksempel spørreskjemaer, vil naturlig nok disse etiske problemstillingene også bli tatt i betraktning (Neuendorf 2017). Selv om mye av etikken nevnt over tilskrives kvalitative studier, må vi likevel forholde oss til flere forskningsetiske konstanter i samfunnsvitenskapen. Metoder og fremgangsmåter kan brukes på ulike måter, men de rasjonelle og logiske fundamentene er konstanter i søken etter sannheten (Grønmo 2016).

Sannhetsforpliktelsen og alt hva det innebærer utgjør det man overordnet kaller forskningsetikk, hvilket er noe også vi må forholde oss til. Forskningsetikken kan ifølge Grønmo (ibid.) oppsummeres i sju punkter som vi i denne studien forholder oss til: 1) Vår forskning skal foregå i full åpenhet, og resultater av studien skal kunne publiseres i sin helhet, 2) i søken etter sannheten skal vi kritisk drøfte teorier og funn hos fagfeller og oss selv, 3) studien skal være uavhengig og ikke styrt av andre motiver hos interesser eller grupper i samfunnet, 4) vi vurderer forskningen ut fra rent faglige kriterier, 5) vi ønsker å bidra med ny kunnskap, 6) vi er ydmyke og bevisste på egne begrensninger ved vår egen kompetanse, og 7) vi skal opptre redelig og etterstrebe intellektuell rettskaffenhet.

Sistnevnte punkt tillegger vi spesiell vekt, da vi til enhver tid skal unngå å tillegge forskningen variabler, kategorier eller data som kan bidra til å manipulere resultatet eller konstruere en virkelighet som ikke finnes eller som oppfattes som fabrikkering.

4 Analyse

I denne delen vil funnene fra innholdsanalysen bli presentert. I tråd med problemstillingen om hvilke tolkningsrammer interessegruppene benyttet i debatten og hvordan dette påvirket debatten i mediene, vil vi først se på fordelingen av aktørene og presentere de tre største, før vi ser nærmere på tolkningsrammene disse brukte i mediene. I neste kapittel skal vi diskutere disse funnene opp mot etablert teori.

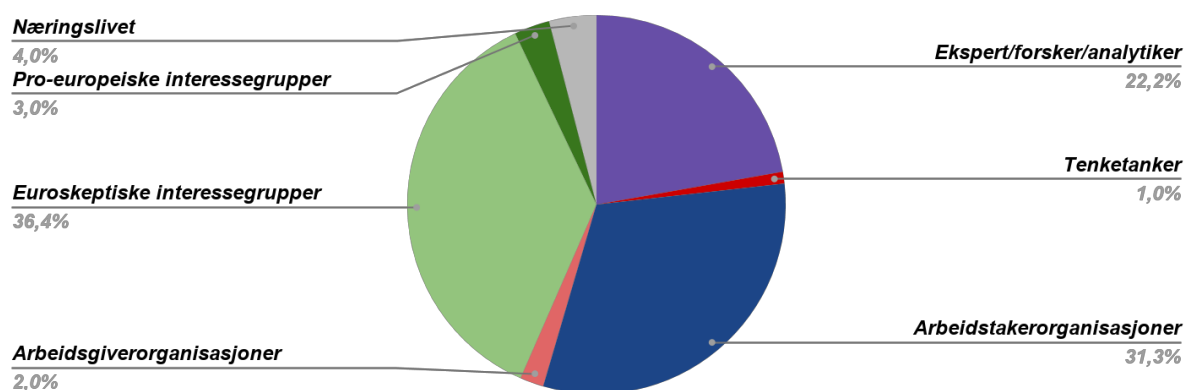
4.1 F1: Hvem var de mest synlige aktørene?

I metodedelen definerte vi ikke alle mulige aktører på forhånd, men ga tvert imot koderne mulighet til å fortløpende legge til aktørene etter hvert som de ble identifisert. Vi anser dette som en fordel når vi nå skal analysere funnene. Først og fremst er det vanskelig på forhånd å si hvilke aktører som blir brukt som kilder. For det andre gir det oss muligheten til å generalisere funnene ved å kategorisere aktørene inn i større interessegrupper. Variablene vi definerte på forhånd har også gjort det mulig å besvare forskningsspørsmålet på ulike måter, blant annet ved å se på aktørens synlighet i de forskjellige avisene. I første omgang ser vi på hvilke *interessegrupper* som har vært mest synlige i ACER-debatten, uavhengig av avis.

4.1.1 Interessegruppens synlighet

Figur 4.1 (side 28) viser interessegruppens synlighet fordelt i et sektordiagram, målt etter antall sitater i fem aviser. De individuelle aktørene er gruppert i totalt syv kategorier: Arbeidstakerorganisasjoner, arbeidsgiverorganisasjoner, eksperter/forskere/analytikere, næringslivet, tenketanker, euroskeptiske interessegrupper og pro-europeiske interessegrupper. Vi ser *ikke* på aktører som sitter i redaksjoner eller politiske posisjoner. For det første er politikere aktører som interessegruppene ønsker å *påvirke*, mens redaksjoner er å anse som *kanaler*, selv om sistnevnte også kan bidra i debatten med meningsbærende innhold.

Saken ble i hovedsak båret frem av euroskeptiske interessegrupper (36,4%) som Nei til EU (31/101 sitater) og den etter hvert betydelige Facebook-gruppen “Stopp ACER” som ble sitert fire ganger i løpet av to dager i mars 2018. I stor grad besvarer diagrammet det helt overordnede spørsmålet om hvilke aktører som var mest synlige i avisene. Det er likevel en god del tall bak denne statistikken det kan være nødvendig å betrakte i lys av relevant teori.

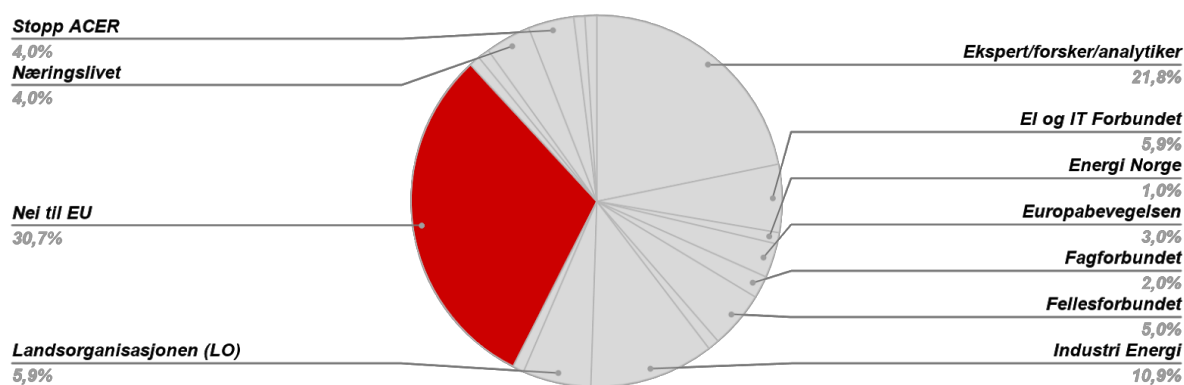

Figur 4.1: Mest synlige interessegrupper målt i antall sitater i fem aviser.

Interessegruppene har hatt stor innvirkning på debatten, da disse representerer 101 av i alt 147 sitater i et utvalg på 133 artikler. Interessegruppene holdninger og uttalelser er samtidig sterkt overrepresentert i *Nasjonen* (38/101) og *Klassekampen* (51/101), og forekommer hovedsakelig i form av nyhetsartikler (66/101) og kommentarer (32/101). Interessegruppene har imidlertid kun blitt brukt som kilder 7 av 101 ganger i VG, 3/101 i *Dagbladet* og 2/101 i *Aftenposten* innenfor det gitte tidsrommet. Videre gir vi tre eksempler på de mest synlige aktørene i mediene.

4.1.2 Nei til EU

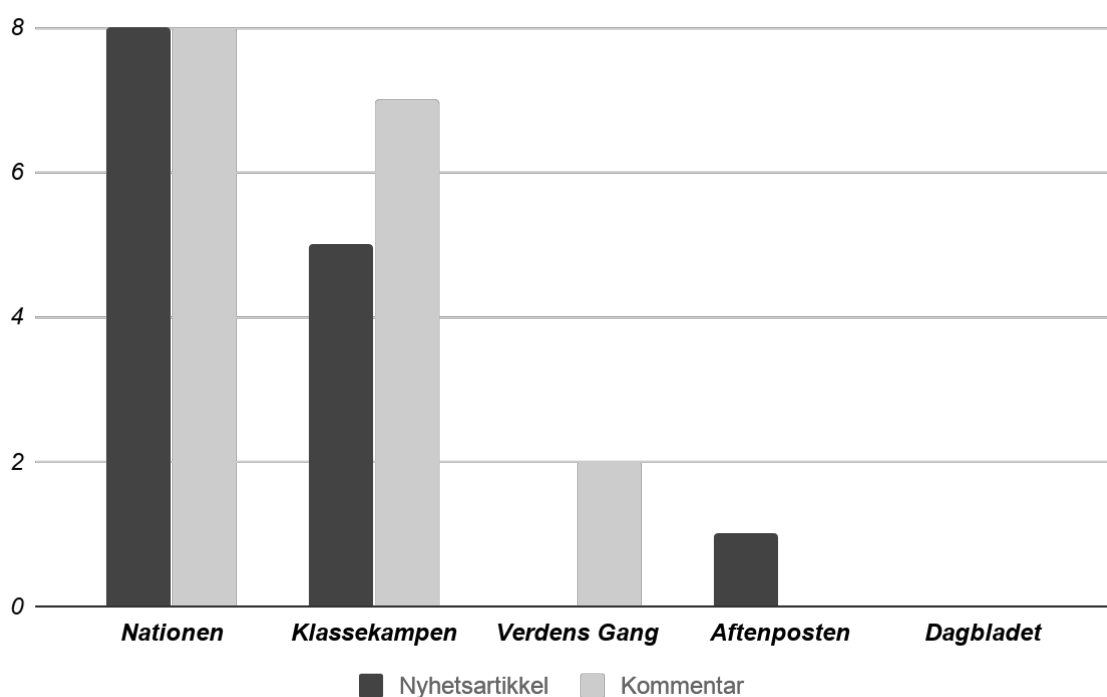
I analysen fant vi den tydeligste aktøren for å være Nei til EU, en interesseorganisasjon mot EU-medlemskap. Slik figur 4.2 viser, ble organisasjonen brukt som kilde i 30,7% av artiklene. Denne prosentdelen tilsvarer 31 av i alt 101 sitater, hvor lederen av organisasjon selv, Kathrine Kleveland, var den mest siterte.

Figur 4.2: Nei til EUs synlighet i mediedebatten, målt i prosent

Nei til EU er oftest sitert i Nationen (16/31) og Klassekampen (12/31), ytterligere én gang i Aftenposten og to ganger i VG. Overraskende nok ble ikke Nei til EU sitert i Dagbladet overhodet.

Blant oppslagene gjorde vi funn i at aktøren primært uttrykte seg gjennom kommentarer (17/31). Videre har interesseorganisasjonen blitt sitert i 14 av 66 nyhetsartikler, hvilket vi kan anse som en indikasjon på et ønske om sterk synlighet. Blant alle offentlige kommentarer fra interessegruppene, utgjør disse 17 kommentarene 54,4% av de totalt 32 kommentarer.

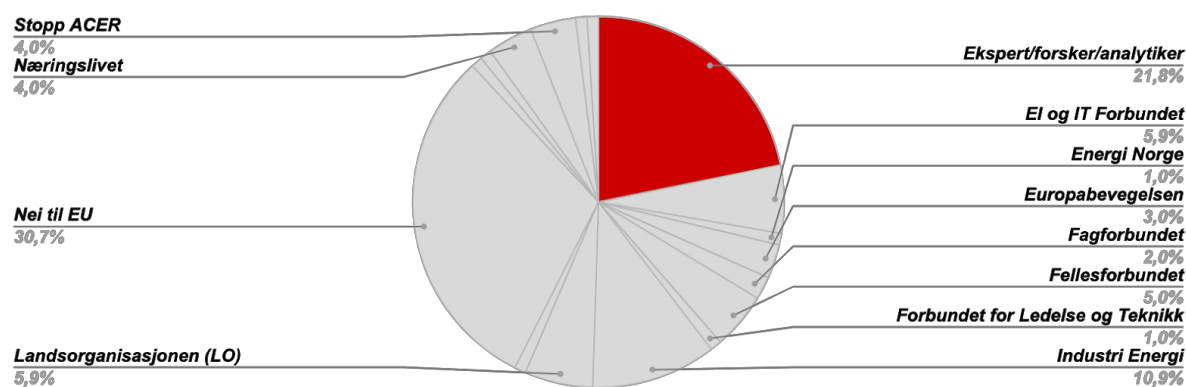

Figur 4.3: Nei til EUs synlighet fordelt på sjanger (V3) i fem aviser.

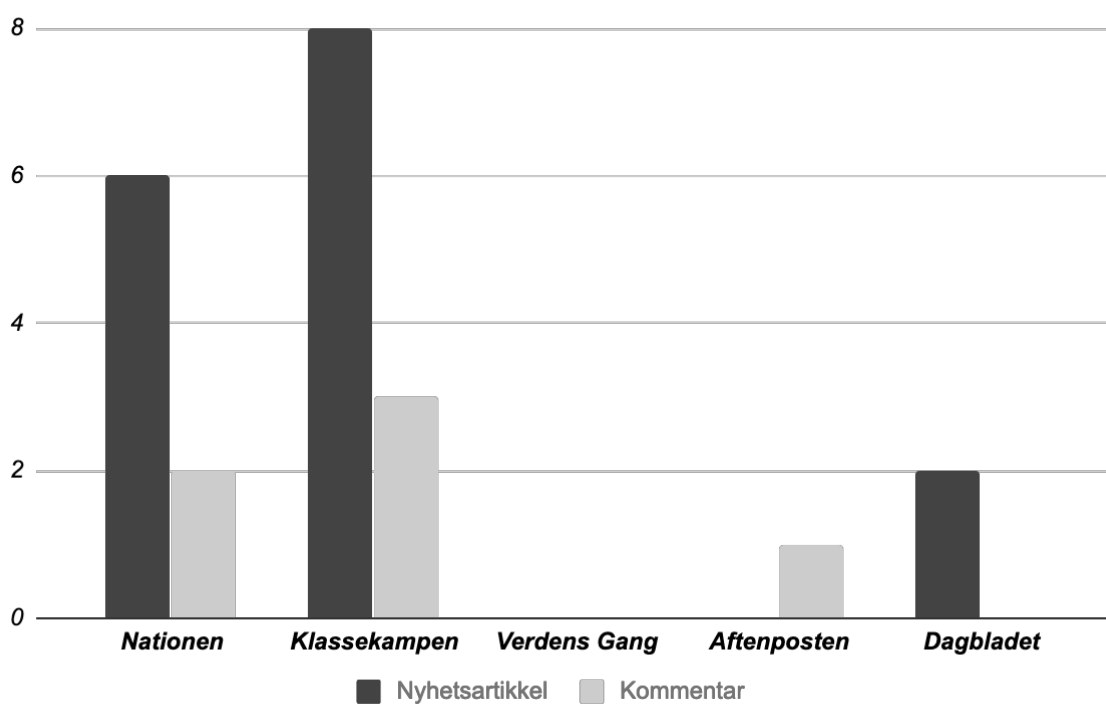
4.1.3 Ekspert/forsker/analytiker

I andre rekke blant synlige aktører i debatten, utgjorde kategorien eksperter/forskere/analytikere kilden i 21,8% av utvalget. Disse aktørene var sitert med et antall på 22/101. Gruppen hadde en mer eller mindre negativ holdning til ACER med en gjennomsnittlig tone på -0,59 (V13). Ekspert, forskere og analytikere er sitert i Klassekampen 11/22 ganger, Nationen 8/22, og ytterligere 1/22 i Aftenposten, 2/22 i Dagbladet og 0/22 i VG.

Vi gjorde funn ved hvilken sjanger (V3) gruppen er sitert. Ekspert, forskere og analytikere utgjorde en av kildene i 16 av i alt 66 nyhetsartikler om ACER. I tillegg uttrykte de seg i seks kommentarer. Det er verdt å nevne at denne gruppen til en viss grad har sprikende holdninger til ACER, og enkelte artikler inneholder sitater fra flere enn én person.

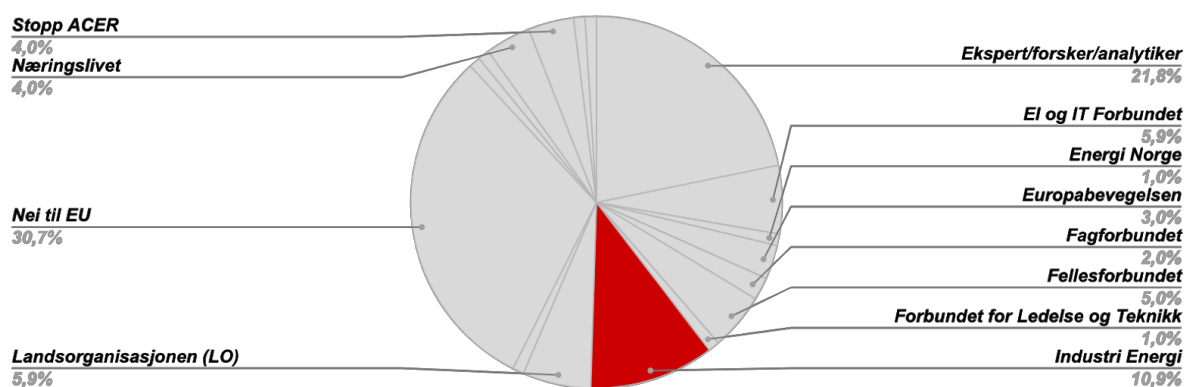
Figur 4.4: Ekspert/forsker/analytikerens synlighet i mediedebatten, målt i prosent

Figur 4.5: Ekspert/forsker/analytikerens synlighet fordelt på sjanger (V3) i fem aviser.

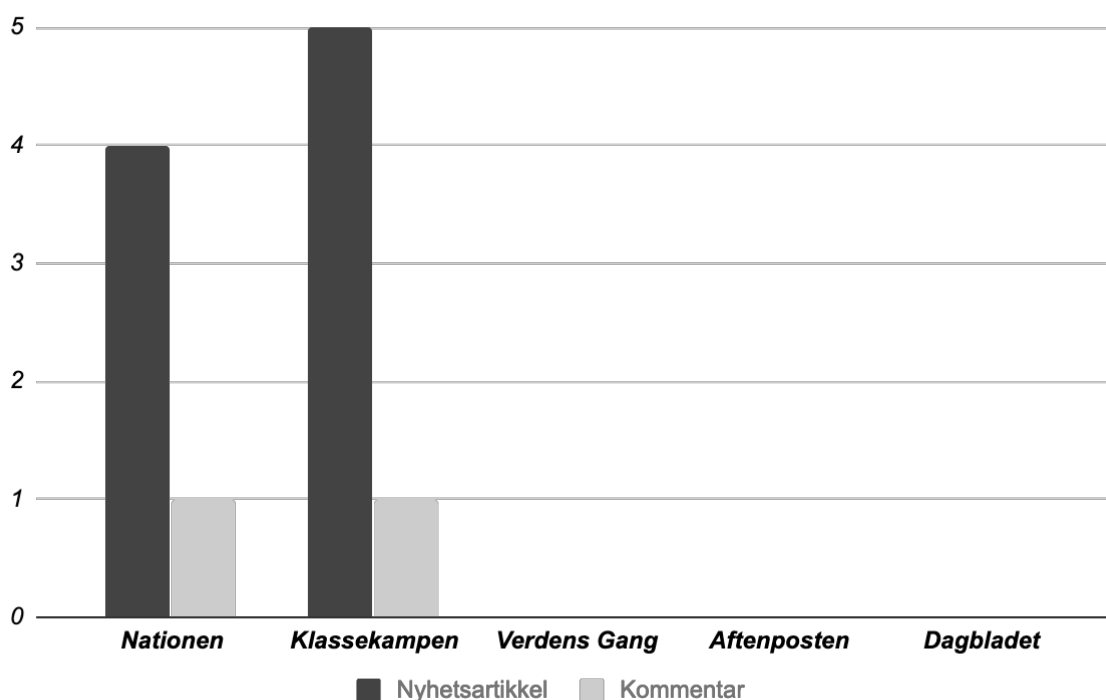
4.1.4 Industri Energi

Den tredje mest synlige aktøren blant interessegruppene var Industri Energi, fagforbundet for arbeidere innen olje-, gass- og landindustrien. Forbundet er det fjerde største innenfor Landsorganisasjonen (LO), og var sitert 11 av 101 ganger (tilsvarende 10,0%)

Figur 4.6: Industri Energis synlighet i mediedebatten, målt i prosent

Av de 11 gangene Industri Energi ble sitert i de riksdekkende mediene, utgjorde Klassekampen seks av gangene og i Nationen fem ganger. Forbundet har ikke blitt sitert i de største avisene, men er imidlertid den eneste blant aktørene som har blitt brukt i en feature/portrett-artikkel (1/1). Totalt er forbundet kilde i 9 av 66 nyhetsartikler om ACER-saken og fått publisert én kommentar. Et interessant funn i analysen er at Klassekampen og Nationen er spesielt godt representert fremfor VG, Dagbladet og Aftenposten. Dette gjenspeiler avisenes engasjement i saken.

Figur 4.7: Industri Energis synlighet fordelt på sjanger (V3) i fem aviser.

4.1.5 Medier og politikere som aktører

På tross av at vi i foregående avsnitt presenterte interessegruppens synlighet i debatten, ønsker vi å understreke at mediene og politikere spilte en relativt stor rolle. Avisene selv utgjorde hele 32% av de siterte aktørene i utvalget på 133 artikler. På bakgrunn av teoretiske perspektiver om medialisering og hvordan dagsordenfunksjonen legger føringer for aktuelle saker, er det interessant å tolke mediene og politiske aktører som viktige faktorer for hvordan ACER-debatten utspilte seg. Et viktig funn vi gjorde i forkant av den endelige innholdsanalysen, var blant annet at politiske aktører (i både posisjon og opposisjon) representerte en betraktelig andel av aktørene (omtrent to tredeler).

Blant medieaktørene er Nationen sterkt overrepresentert, og avisa har uttrykt seg i debatten i form av både lederartikler og en stor andel kommentarer (totalt 24 ganger), fordelt på 15 kommentarer og åtte lederartikler. Vinklingen i disse sakene (basert på sakens tittel og ingress) er fremstilt gjennomgående negativt med et gjennomsnitt på -0,79 (V8). Avisas holdninger til ACER fremtones ved et gjennomsnitt på -0.96, altså at kilden gjennomgående er motstander av ACER (V13).

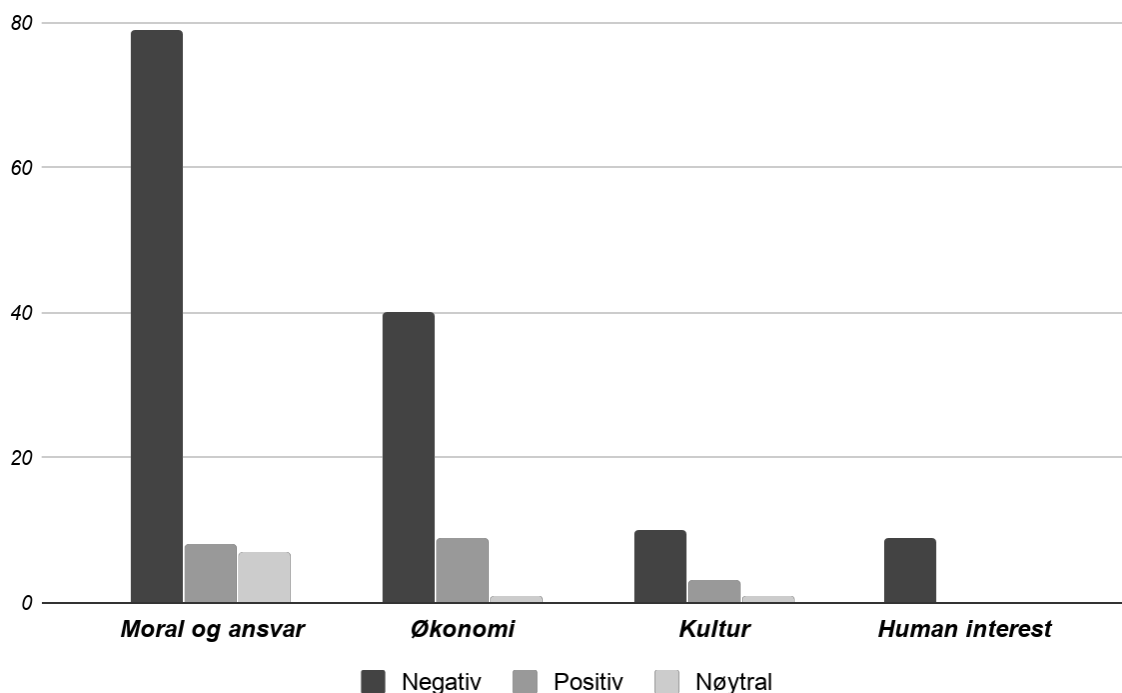
Klassekampen har også vært aktiv i debatten med 11 kommentarer og ledere, etterfulgt av VG (8/46), Aftenposten (2/46) og Dagbladet (1/46). Klassekampens overordnede vinkling av egne saker er til en viss grad negativ med en gjennomsnittlig tone på -0,45 (V8). Avisas kilder er noe mer negative, med et gjennomsnitt på -0.64 (V13).

4.2 F2: Hvilke tolkningsrammer var mer dominerende enn andre?

I metodekapitlet beskrev vi en triangulerende tilnærming til innholdsanalysen. Dette betyr at vi i utgangspunktet har gjort en kvantitativ analyse, men i tillegg gjør noen kvalitative vurderinger av tekstene. I dette tilfellet har vi i større grad valgt en kvalitativ tilnærming hvor vi har gjort mer subjektive tolkninger av rammene som har blitt brukt i debatten. I kodingen av hver analyseenhet har vi først undersøkt forekomsten av totalt fire overordnede rammer (generiske rammer) etter inspirasjon fra Semetko og Valkenburg (2000); moral og ansvar, økonomi, kultur og human interesse (V12). I figur 4.8 ser vi forekomsten av de ulike rammene og hvilken holdning (V13 - tone) aktøren har til ACER.

Debatten i de fem avisene ble for det meste preget av negative utsagn i det vi har definert som moral- og ansvarsrammen. Denne innebærer problemdefinisjoner, årsaker,

argumenter og løsningsforslag som berører aspekter som klima, miljø og selvråderett, men også juridiske vurderinger som oftest er representerte ved eksperter, forskere og/eller analytikere. Utsagn som kan kategoriseres i moral- og ansvarsrammen forekom i hele 94% av artiklene, hvorav kun 5% hadde opphav i kilder med positive holdninger til ACER.

Figur 4.8: Forekomst (antall) av generiske rammer (V12) fordelt på aktørenes tone (V13)

Utover moral- og ansvarsrammen ser vi jevnt over negative utsagn i alle av de fire generiske rammene. Den økonomiske rammen kjennetegnes eksempelvis med argumenter om høyere strømpriser og vanskeligere konkurransevilkår for kraftkrevende industri som følge av økt krafteksport. Totalt forekom denne rammen i 50% av utsagnene, hvor hele 80% av disse hadde kritiske argumenter.

Det som derimot overrasker noe, er fraværet av sitater som kan kategoriseres innenfor den kulturelle rammen. Dette er noe vi kommer tilbake til i diskusjonsdelen av oppgaven.

4.3 F3: Hvilke tolkningsrammer ble brukt i debatten?

Å måle forekomst av de generiske rammene har gjort det enklere for oss å dykke ned i tekstene for å finne de spesifikke tolkningsrammene som aktørene brukte. I den videre kvalitative analysen har vi gjort kontekstuelle vurderinger og deretter aggregert de ulike

utsagnene inn i kategorier. Det vi har funnet, er at interessegrupper som sto mot hverandre, brukte helt forskjellige tolkningsrammer. Mens motstanderne ofte brukte argumenter som berørte suverenitet og strømpriser, brukte tilhengerne av ACER heller Europa-solidariske rammer som berører klima og handel. I de to underkapitlene skal vi analysere disse rammene.

4.3.1 Motstandernes tolkningsrammer

Som vi har vært inne på i de forrige avsnittene, er det motstandere av ACER som har vært klart mest synlige. Sitater er aggregert inn i fire kategorier hvor to berører den generiske rammen moral og ansvar (miljø og konstitusjonell), mens de to andre rammene (økonomi og kultur) er hentet fra de generiske kategoriene. Årsaken er antakelig at forekomsten av økonomirammen og kulturrammen var vesentlig lavere enn moral- og ansvarsrammen. Disse kategoriene med aggregerte sitater er eksemplifisert i figur 4.9:

	<i>Miljø</i>	<i>Konstitusjonell</i>	<i>Økonomisk</i>	<i>Kulturell</i>
<i>Problem</i>	Effektkjøring i norske vannkraftverk skader natur og miljø.	EU vil få råderett over norsk energipolitikk	Strømmen blir dyrere	ACER kommer til å rasere norske arbeidsplasser
<i>Årsak</i>	Vannmagasinene tømmes når all strømmen selges ut av landet	ACER fatter bindende tiltak uten at Norge har stemmerett.	Flere strømkabler til utlandet gjør at norske strømpriser blir mer lik europeiske.	Vi selger arvesølvet vårt ut av landet.
<i>Moralsk evaluering</i>	Effektkjøring av norske vassdrag gjør at fisken forsvinner, økosystem ødelegges og naturen skades	Vi må innrette oss etter nye forordninger og vi avgir makten over kraften til EU for all fremtid.	Industrien mister konkurransefortrinnet og forbrukerne får dyrere strøm.	Våre forfedre temmet fossefall og slåss for norsk råderett over vannkraften.
<i>Løsning</i>	Beskytt norsk natur ved å selv regulere kraftforbruket.	Saken må behandles i tråd med Grunnlovens paragraf 115	Stopp bygging av flere utenlandskabler	Behold kontrollen over norsk kraft og ta vare på arvesølvet

Figur 4.9: Tolkningsrammer brukt av motstanderne av ACER, aggregert

Miljørammen preges av argumenter som berører mulige skader på norsk natur som følge av at strømproduksjon i norske vannkraftverk har høy intensitet. Dette vil ifølge motstanderne gå utover arts mangfoldet i vassdragene og skade naturen. En talsperson fra LO-forbundet Industri Energi (som sto for 10% av utsagnene i media) uttalte følgende i Klassekampen om miljøkonsekvensene:

“Teorien er at norsk kraft skal supplere vindkraft og solkraft i Europa, blant annet gjennom kraftkabler. Dette krever såkalt effektkjøring av vår vannkraft. De medlemsbaserte miljøorganisasjonene advarer sterkt mot dette. Effektkjøring kan best sammenlignes med en høyintensiv intervalltrening som aldri slutter. For et sårbart vassdrag kan det i verste fall bety at fisken forsvinner, økosystem ødelegges og naturen taper” (Stokka 2018)

Forekomsten av uttrykket “effektkjøring” er relativt lav (fem ganger), mens ordet “miljø” ble benyttet oftere (13 ganger av kildene). Selv om man eksplisitt ikke sier effektkjøring, kan den kontekstuelle tolkningen av utsagnene settes i sammenheng med dette:

“Når man snakker klima og miljø hele tiden, så bør man sette seg inn i hva som vil skje i fjellheimen vår og naturen vår. Man mister totalt styringa og da kan konsekvensene bli katastrofale” (Nordnes 2018)

Den konstitusjonelle rammen hadde på sin side klart best fotfeste i mediene, og besto av tilbakevendende argumenter hos motstanderne gjennomgående i debatten. Uttrykkene “selvråderett”, “suverenitet” og “suverenitetsavståelse” fungerer som klare indikatorer på moral og ansvar. Disse ble ofte gjentatt og forekom totalt 31 ganger i 101 sitater, mens antallet i artiklene totalt sett er langt høyere (221 ganger). Uttrykkene har blitt aggregert i tredje kolonne (*konstitusjonell*) i figur 4.9. I en kommentar i Klassekampen kommer tolkningsrammen eksplisitt til uttrykk:

“Det er ikke tvil om at dette er suverenitetsavståelse. Norge må beholde råderetten over energien vår, fordi den er grunnlaget for velferden vår, forutsetningen for norsk industri, gir norsk strømpris og forsyning i et langstrakt land - det er rett og slett arvesølv et vårt” (Kleveland 2018)

Også denne rammen må tolkes i konteksten den er satt i, for det er ikke gitt at uttrykk som suverenitet og selvråderett eksplisitt brukes i et sitat. Sitater må ofte tolkes i den konteksten den er satt i, hvilket gjør en kvalitativ tilnærming nødvendig.

Den økonomiske rammen handlet nesten utelukkende om frykt for økte strømpriser. Argumentet som ble gjentatt flere ganger var at en tilknytning til det europeiske kraftmarkedet vil føre til import av dyr strøm:

“Bygging av nye strømkabler til EU og Storbritannia, og styring av strømflyten dit EU trenger den mest betyr at vi gradvis “importerer” den europeiske strømprisen”
(Nasjonen 2018)

Nei til EUs leder, Kathrine Kleveland, underbygger denne påstanden med å skrive følgende i en kommentar i Klassekampen:

“Norske kraftverk kjøper ikke CO2-kvoter og bruker ikke kull. Prisene importeres fordi det bygges flere og flere kabler som binder oss til EU-markedet og den sterke prisøkning som alle forventer der” (Kleveland 2018)

Som vi var inne på under forrige forskningsspørsmål, er et noe mer interessant funn fraværet av konkrete, kulturelle rammer i utvalget vårt (som innebærer uttrykk som “arvesølv” og knytter vannkraften til norsk industrihistorie), hvilket også har gjort det til en liten utfordring å aggregere utsagnene i denne kategorien.

4.3.2 Tilhengernes tolkningsrammer

Synligheten hos interessegrupper som beskytter ACER og den aktuelle forordningen (foruten regjeringen selv) er nærmest fraværende. Eksempelvis var Europabevegelsen kun representert i utvalget med tre utsagn, hvorav to av disse var i form av kommentarer (V3). Likevel har vi gjennom en analyse aggregert to hoveddrammer pro-europeiske interessegrupper benyttet i debatten.

	<i>Problem</i>	<i>Årsak</i>	<i>Moralsk evaluering</i>	<i>Løsning</i>
Klima	Norge eksporterer ren energi til land med kull- og gasskraft	CO2-prisen har økt på forurensende energikilder	Norsk samarbeid vil bidra til å kutte utslippene. Vi er avhengige av hverandres klimapolitikk for å lykkes.	Eksportere ren, norsk kraft for å presse ut forurensende kraftproduksjon.
Handel	Eksportutsatt industri krever stabil kraftforsyning	Tørre vintre kan føre til rasjonering og høye strømpriser.	Norge har nytt godt av å være med i EUs indre marked. Vi har blant verdens laveste strømpriser	Deltakelse i et europeisk energimarked vil sikre stabil strømforsyning

Figur 4.10: Tolkningsrammer brukt av tilhengere av ACER, aggregert

Disse er synliggjort i figur 4.10, fordelt på en klimaramme og en handelsramme (merk at vi har markert et skille mellom miljørammen (negativ ramme) og klimarammen (positiv), da førstnevnte begrenser seg til lokale forhold og arts mangfold i norske vassdrag, mens sistnevnte dreier seg om overordnede klimatiltak.

Responser fra de interessegruppene man anser som naturlige forsvarere av europeisk samarbeid var så lav at næringslivet og de største avisene (VG, Dagbladet og Aftenposten) selv bidro til å etablere de tolkningsrammene som så vidt eksisterte. Ved ett tilfelle tok faktisk den tradisjonelt euroskeptiske miljøorganisasjonen Natur og Ungdom ACER-debatten delvis i forsvar i Klassekampen ved å benytte en hybridramme av strømpriser og klima:

“(...) [P]risen bør være høyere enn i dag for å oppfordre til energieffektivisering og hindre sløsing. Det er kanskje et upopulært standpunkt, men med dyrere strøm kan vi unngå å bygge ut nye kraftverk og spare naturen for inngrep” (Nicolajsen 2018)

I tillegg til de kildene som er nevnt over (Europabevegelsen og Natur og Ungdom), var det også enkeltpersoner fra ulike fagmiljø som uttalte seg. Disse kildene er noe vanskeligere å knytte til bestemte interessegrupper, og beskrives derfor som én aktør med ulike synspunkt. En av ekspertene uttalte seg positivt om ACER i retning av handel og klima:

“Jeg ser bare positive effekter. Det vil være bra for miljøet. Staten eier kraftressursene og vil få bedre betalt. Det blir mer penger inn i statskassa” (Madshus m.fl. 2018)

4.4 F4: Hvilke rammer og aktører sto mot hverandre?

Da teorier om rammekonkurranse (framing contests) fra før er noe begrenset, skal vi forsøke å besvare dette forskningsspørsmålet med henblikk på tidligere studier (Ihlen og Allern 2005; Ihlen og Nitz 2008). Aktører streber etter å få sine tolkningsrammer mest mulig akseptert i mediene, og det er de rammene som i størst mulig grad vinner støtte i avisene som anses som vinnere i en rammekonkurranse (Ihlen og Nitz 2008).

Foregående analyser gir oss gode data for å kunne sette tolkningsrammene opp mot hverandre og bedømme hvilke av disse som vant “racet”. I avisene kunne vi umiddelbart se én tolkningsramme gjøre seg gjeldende. Allerede i første artikkel i vårt analyseutvalg så vi den

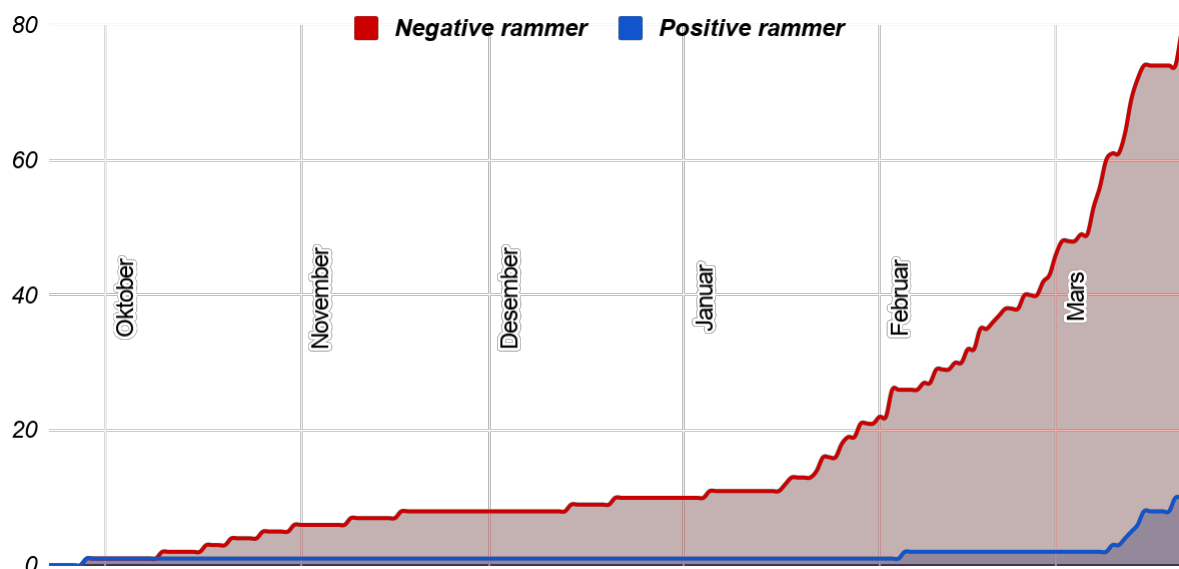
konstitusjonelle rammen manifestere seg. Nei til EU ved Morten Harper uttalte 17. oktober 2017: “Konsekvensene av norsk tilknytning til EUs finanstilsyn og nå energibyrådet ACER, er de siste i en 25 år lang rekke maktoverføringer til EU” (Nationen 2017).

	<i>Euroskeptiske interessegrupper Arbeidstakerorganisasjoner</i>	<i>Pro-europeiske interessegrupper Arbeidsgiverorganisasjoner</i>
<i>Problem</i>	Strømmen blir dyrere og miljøet blir skadelidende.	Norge eksporterer ren energi til land med kull- og gasskraftverk med opplever tomme vannmagasiner ved tørre vintre.
<i>Årsak</i>	Vi mister kontrollen over egne kraftressurser fordi EU kan bestemme når det skal produseres kraft i Norge for Europeiske forbrukere.	CO2-prisen har økt, mens fornybar energi ikke må betale CO2-avgifter.
<i>Moralsk evaluering</i>	Regjeringen gjør stadige myndighetsoverføringer til EU. Vi får kopivedtak av EU-vedtak og Stortinget lar EU gradvis få mer beslutningsmakt.	Europeisk samarbeid er nødvendig for å kunne fase ut forurensende kraftproduksjon og kabler til utlandet er nødvendig for å sikre forsyning til kraftkrevende industri.
<i>Løsning</i>	Stopp bygging av kraftkabler til utlandet. Behandle ACER-saken i stortinget etter Grunnloven § 115.	Effektiv kraftproduksjon. Eksport og import av kraft bidrar til økt forsyningssikkerhet og et homogent marked med like vilkår.

Figur 4.11: Konkurrerende rammer i ACER-debatten.

Nei til EU etablerer tidlig en dominerende ramme om suverenitetsavståelse, uten at motstemmer gir egne uttalelser om dette. Det var først 5. februar 2018, 16 uker etter, en aktør fra pro-europeiske interessegrupper skrev en kommentar om saken. Argumentet var at en eventuell utredning om EØS-avtalens konstitusjonelle konsekvenser uansett ville anbefale fullverdig medlemskap i EU for å bevare norske interesser (Johansen 2018).

I tiden etter denne uttalelsen hadde euroskeptiske interessegrupper fått aksept for sine negative tolkningsrammer om strømpriser (økonomisk), miljø og suverenitet (konstitusjonell) i Nationen og Klassekampen. I figur 4.12 er dette visualisert i en graf hvor antallet negative og positive sitater (V13) er akkumulert langs en tidslinje (V1). Enhver aktør som har blitt kategorisert som negativ (-1) til ACER-saken bruker tilsvarende negative tolkningsrammer - og omvendt. Grafen gir derfor et godt bilde av en rammekonkurranse der negative tolkningsrammer er klart mest synlige gjennom hele perioden. I grafen er alle aktører kategorisert i to grupper som henholdsvis har uttalt seg negativt (rødt) og positivt (blått) om ACER-saken. Sitatene inneholder tolkningsrammer, og vi benytter tonevariabelen (V13) for å bedømme dette. Nøytrale rammer, hvor en aktør gjerne snakker om ACER fra et rent objektivt standpunkt, er utelukket.

Figur 4.12: Utvikling (V1) av interessegruppers negative versus positive tolkningsrammer (V13), akkumulert

Grafen viser med tydelighet at negative tolkningsrammer framsatt av ACER-motstanderne hadde jevn økning i synlighet frem til slutten av januar. De to siste ukene i januar ble motstandere sitert med negative utsagn hele 11 ganger, mens positive interessegrupper som kjent ikke tok til orde før 5. februar, som vises med det første hoppet på den blå grafen.

5 Diskusjon

Det aller første funnet er lite overraskende og bekrefter i stor grad den kunnskapen vi på forhånd hadde om debatten, nemlig aktørenes synlighet. Motstandere av ACER, det vi kaller euroskeptiske interessegrupper med Nei til EU i spissen, var klart mest synlige i mediene. Disse interessegruppene benyttet i hovedsak fire tolkningsrammer; miljørammen, den konstitusjonelle rammen, den økonomiske rammen og den kulturelle rammen, hvorav de konstitusjonelle og økonomiske rammene var de klart viktigste. Tilhengerne forholdt seg derimot til klima og handel, men var ellers svært lite synlige. Denne skjevheten samsvarer med tidligere utredninger som beskriver en klar asymmetri i EU-debatten. Det er fortsatt sterke interessegrupper som Nei til EU som angriper EU og EØS-avtalen, mens det på den andre siden ikke er noen klare forsvarere av europasamarbeid (NOU 2012, 2).

Våre funn av tolkningsrammer korresponderer også i stor grad med funn nylig presentert i et notat av Anne Therese Gullberg i samarbeid med tankesmien Agenda (som forøvrig var representert med én kommentar i vårt utvalg). Gullberg identifiserer det hun kaller to “hovedspor” som debatten ble kjørt på. Det ene er “det konstitusjonelle sporet” som berører “overnasjonale byråer og myndighetsoverføring”. Det andre er “energi- og klimasporet” som knyttes til handel av energi (eksport og import av strøm) (Gullberg 2019). Disse sporene, eller det vi velger å kalle rammer, blir imidlertid ikke eksplisitt tilskrevet den ene eller den andre siden, slik vi i vår analyse har gjort. I notatet tas det derimot et tverrsnitt i begge rammene og identifiserer argumenter for og imot fra begge sider, uten å måle forekomsten av disse.

I tillegg identifiserer Gullberg de samme tendensene i mediedekningen som vi gjorde. Disse var blant annet den store andelen kommentarartikler fra interessegruppene, og at de store avisene (VG, Dagbladet og Aftenposten i vårt utvalg) omtrent ikke dekket saken redaksjonelt, men bidro i debatten med kommentarer og lederartikler (ibid: 21). Forfatteren går imidlertid ikke dypere inn på dette, men vi anser det som en styrke for vår studie at funnene er svært sammenfallende og at analysene er gjort uavhengige av hverandre.

Videre skal vi forsøke å drøfte mediernes aksept for disse tolkningsrammene og de bakenforliggende årsakene til at noen rammer hadde mer effekt enn andre.

5.1 Dagsorden og definisjonsmakt

Selv om hensikten med prosjektet er å avdekke interessegruppens tolkningsrammer i debatten, er det aktuelt å drøfte de ulike aktørenes makt til å sette dagsorden. Både politikernes tilstedeværelse i debatten, og mediene som vaktbikkjer (Allern 2015), er derfor sentrale elementer vi har tatt i betraktning. I dette tilfellet vil vi samtidig belyse hvilke aktører som fikk etablert definisjonsmakt i debatten.

Det er først og fremst relevant å se på hvilken rolle mediene hadde, og det finnes en rekke studier som tar for seg teorier som på ulike måter omtaler pressen som styringsmekanisme for det politiske bildet (Hjarvard 2008). Mediene spilte en sentral rolle i hvordan ACER-saken ble løftet opp i den offentlige debatten. 32% av kildene som uttrykte seg i artiklene var redaksjonene selv i form av ledere og kommentarer, og de besitter derfor både makt til å sette dagsorden og til en viss grad definisjonsmakt. Den som sitter med definisjonsmakten, vil i mange tilfeller også ha stor effekt på dagsorden (Allern 2001).

Da ACER-debatten virkelig skjøt fart vinteren 2018, var de euroskeptiske interessegruppene tidlig ute og etablerte noen rammebetingelser for saken. Disse synspunktene kan ha skapt mye av grunnlaget for vinklinger hos andre pådrivere av debatten (ofte eksperter/forskere/analytikere). Nei til EU, som på sin side fikk overlegent størst dekning blant interessegruppene, vil derfor være en av de aktørene som har hatt størst makt til å kapre definisjonsmakten i debatten. Utover dette kan vi ikke bekrefte at definisjonsmakten utgjorde noen stor forskjell for utfallet (Espeli 1999), da Stortinget uansett godkjente innlemmelse av den tredje energimarkedspakken i EØS-avtalen.

Et annet tidlig funn vi ble gjort oppmerksomme på, var de politiske aktørenes tilstedeværelse i mediebildet. Politikere i både posisjon og opposisjon utgjorde to tredeler av kildene i vårt utvalg. Deres tolkningsrammer er ikke blitt definert innenfor vår analyse, men vi vil likevel påpeke at den journalistiske dekningen i stor grad var preget av politiske aktører, især regjeringsmedlemmer som forsvarte ACER og energisamarbeidet med EU. Dette styrker teorien om at den politiske journalistikken (som er konstruert hos politiske aktører) til dels avgjør hvilke saker som blir satt på dagsorden og som mediene skal prioritere (Allern 2015).

Likevel, hverken i litteraturen eller i vår analyse finnes det noen bred enighet om hvilke aktører som setter dagsorden i ACER-saken. Basert på egne tolkninger er heller vårt argument at mediene både påvirker, og/eller påvirkes av, interessegrupper og politiske aktører. Sann sett kan vi anse maktforholdet mellom politiske eliter, pressen og de eksterne interessegruppene som noe diffust i denne saken.

Det å identifisere hvilke aktører som satte saken på dagsorden eller som kapret definisjonsmakten er imidlertid kun det McCombs (2004) beskriver som “dagsordenfunksjonen på første nivå”. Andre nivå er påvirkning av opinionen gjennom tolkningsrammer. Aktørene velger å fremheve konkrete elementer i en sak for å konstruere en virkelighet som er kompatibel med deres syn på den gitte saken. Aktørenes evne til å bruke tolkningsrammer som et verktøy, kan også være den delen av påvirkningen gjennom mediene som har størst effekt.

5.2 Rammenes effekt på opinionen

Utfordringen ved å måle effekten av tolkningsrammer, er mangelen på analyser av hvordan *konkurrerende* sider fremmer alternative tolkninger av en sak, og hvordan dette påvirker opinionen. Derfor er det også svært begrenset med etablert teori på området. Det finnes en rekke studier som fokuserer på hvordan *én aktørs* tolkningsrammer blir mottatt blant publikum, men ganske få ser på effekten *konkurrerende* rammer har for meningsdannelsen. Chong og Duckman (2007c), som er blant de fremste forskerne på rammeteori, nevner likevel to mulige hypoteser for hvordan opinionen blir påvirket av motstående rammer, som i en rammekonkurranse.

Den ene hypotesen argumenterer for at den rammen som simpelthen *høres mest* - altså oftest repetert - også påvirker opinionen mest. Denne hypotesen antar at individet ikke bevisst evaluerer rammene den blir utsatt for, men adopterer den rammen som de hører oftest. Den andre hypotesen tar derimot utgangspunkt i at den *sterkeste* rammen er den som har størst påvirkning på opinionen. Rammen er sterkere desto mer troverdig avsenderen er eller desto sterkere forholdet rammen har til latente holdninger (ibid.).

Hvis vi oversetter disse to hypotesene til forutsetninger for å vinne frem med sine tolkningsrammer, er det liten tvil om at Nei til EU var den klart mest aktive kilden blant alle interessegrupper. Repetering av rammer er avgjørende for de psykologiske mekanismene som gjør at individer fortolker saken, samtidig former de meninger på bakgrunn av et sett med holdninger og overbevisninger som allerede ligger lagret i sinnet (Chong og Druckman 2007a; 2007b; Reese 2001). Nei til EU både hørtes mest og hadde de sterkeste rammene, og det er i disse tilfellene tolkningsrammer vinner frem. Rammene de brukte fremkalte latente holdninger som for individet er kompatibelt med saken. Disse rammene hviler ofte på

symboler eller ideologisk tilhørighet (ibid.). Her er det naturlig å trekke frem den kjente indikatoren “suverenitet”, som også historisk kan trekkes helt tilbake landets selvstendighet.

En annen interessant innfallsvinkel til hvordan opinionen evaluerer rammene de blir utsatt for, er kunnskapsnivået disse har til den aktuelle saken. Mennesker baserer ofte meningene sine på den kunnskapen de til enhver tid har om en sak, uten ytterligere overveielse (“accessibility of consideration”). De som derimot har høy politisk kunnskap, og som ofte tenker på politikk, overveier, evaluerer eller vurderer gjerne en sak mer nøye. Derfor vil mennesker som har liten kunnskap om en sak lettere la seg overbevise av rammer som oftest blir repetert (Chong og Druckman 2007c). Dette betyr ikke nødvendigvis at individer som har latt seg overbevise av Nei til EUs tolkningsrammer, og ACER-motstanderne forøvrig, har mindre kunnskap om saken. Et eksempel på dette er at den norske “intellektuelle debatten”, er en “ganske selvrefererende nasjonal debatt” hvor “vekten legges på det europeiske systemets effekter på nasjonal politikk, autonomi, handlefrihet, suverenitet, demokrati osv. – og da særlig på de negative effektene” (Fossum og Holst 2009: 449). Men siden debatten likevel, i historisk sammenheng, har vært så liten, så har meningsdannelsen også vært forbeholdt eliten. Flere hevder at mennesker med mye kunnskap, i dette tilfellet om politikk, også mer kritisk evaluerer tolkningsrammene de blir utsatt for, og vanskeligere lar seg overbevise (Druckman og Nelson 2003). Dette kan imidlertid endre seg når indikatorer med klar kulturell resonans når ut i den store, offentlige debatten.

5.3 Få kulturelle rammer men høy kulturell resonans

Forut for analysen antok vi at bruken av ord som “arvesølvet”, og interessentenes hyppige argumenter for hvorfor Norge “bør ta kontroll over egne ressurser”, skulle være klare indikatorer på en overbærende kulturell ramme, i den forstand at vinklingene peker på norsk identitet, og norsk kraft som et territorium. Slike rammer ses å være virkningsfulle for å skape en offentlig diskusjon tilgjengelig for alle, slik vi var inne på i forrige avsnitt (Entman 2004; Gitlin 1980), og ytterligere påvirke beslutningstakere. Vi vet også at rammer som fremkaller latente holdninger hos opinionen også oppfattes som sterkere enn andre rammer (Chong og Druckman 2007a; 2007b). Eksempelvis må politikere henvende seg til delte verdier hos velgerne for å vinne oppslutning (Reese 2001). Språklige bilder, som uttrykket “arvesølvet”

kan sies å være, får mer gehør på grunn av den kulturelle resonansen den skaper (Entman, Matthes og Pellicano 2009; Gamson og Modigliani 1989).

På tross av disse teoriene og antakelsene vi hadde på forhånd, var synligheten av slike indikatorer overraskende liten, og kun 14 av 101 sitater kunne vi kategorisere innenfor den kulturelle rammen. Dette bidrar naturlig nok til å styrke tolkningsrammene, men gir ikke noe klart bilde av kulturell resonans. Vi argumenterer likevel for at den kulturelle resonansen er sterk dersom man setter ACER-debatten i historisk sammenheng. Når man trekker inn konstitusjonelle indikatorer som “selvråderett” og “suverenitet” i en kulturell kontekst (men som vi i vår analyse kategoriserte som moral- og ansvarsramme), kan man se på EU-kampen i 1994 og nasjonsbyggingen gjennom 1800- og 1900-tallet som viktige byggesteiner for folks holdninger til saker som berører EU-spørsmålet. Statsviter Iver Neumann skriver:

“Med eksplisitte referanser til norsk nasjonsbygging – til 1814, 1905 og endog 1940 – kunne kamp mot EEC fremstilles som en fortsettelse av en folkelig kamp for selvstendighet (selvråderett, uavhengighet) mot de byråkratiske bestrebelsler for union” (Neumann 2009)

Det historiske bakteppet vil kunne forsterke holdninger til en ønsket distanse fra EU-makten, det samme kan historiske konfliktdimensjoner, som sentrum-periferi-, vekst-vern- og global-nasjonal-dimensjonene. Eksempelvis vil tolkningsrammer som er økonomisk betinget, likevel ha innslag av kulturelle motsetninger (arbeidere vs. arbeidsgivere) (Aardal 1994).

Selv om vi har kategorisert suverenitet innenfor moral- og ansvarsrammen, har vi gjennom analysen identifisert konstitusjonelle spørsmål (eller råderett og suverenitet) til en egen spesifikk ramme hos motstanderne av ACER, og anser denne som den viktigste rammen disse benyttet sammen med de økonomiske (strømpriser) og miljømessige rammene. Hvorvidt man definerer suverenitet som kultur- eller moral- og ansvarsramme, anser vi som noe underordnet all den tid suverenitet uansett kan sies å fremkalle en viss kulturell resonans. Europabevegelsen erkjente tidlig denne effekten:

“Nei-folkets EU-aktivisme har alltid fungert bra i Norge. Med den historiske unionsfrykten, nervøsiteten for å miste eierskapet til våre naturressurser og vår identitet som Asterix mot Romerriket, har vi alle ingrediensene som skal til for å skape en perfekt nei-cocktail” (Methi 2018)

I strategisk forstand har Europabevegelsen akseptert motstandernes tolkningsrammer. Å akseptere en tolkningsramme må ikke forveksles med enighet, men at aktører adopterer ord og uttrykk som danner en ramme. Dette er også funnene i tidligere studier. Når debatten løftes frem, vil denne preges av argumenter fra et nasjonalt ståsted, der motstandernes “energi brukes (mer) på å kritisere majoritetens nasjonale tilnærming enn på å avklare om det fins en bærekraftig, alternativ visjon” (Fossum og Holst 2009: 450)

For pro-europeiske interessegrupper ser kulturelle rammer ut til å være lite effektive. Det kan kanskje også settes i sammenheng med at denne gruppen heller ikke var synlige nok, og derfor ikke repeterte *sine* rammer ofte nok til at opinionen moralsk kunne evaluere dem.

5.4 Mediernes aksept for tolkningsrammer

I analysedelen ble det presentert at interessegruppens synlighet i mediene var spesielt godt representert i Klassekampen og Nationen fremfor VG, Dagbladet og Aftenposten. Dette gjenspeiler avisenes engasjement i saken og deres aksept for interessegruppens tolkningsrammer. På flere tidspunkt i debatten viste også redaksjonene selv interesse for ACER og uttrykte seg i form av kommentarer og ledere. Dette anser vi for å være et uttrykk for adopsjon av interessegruppens tolkningsrammer.

Tilhengere fra den politiske venstresiden ser ut til å få oppmerksomhet for sine tolkningsrammer i større grad enn i de mer eller mindre nøytrale avismediene VG, Dagbladet og Aftenposten. Distriktenes egen næringsavis, Nationen, er selv kilde i debatten 24 ganger i det gitte tidsrommet. Blant disse har hver og én kilde pekt mot aspekter vi har valgt å kategorisere under rammen for moral og ansvar (V12). Klassekampen ser også utelukkende ut å fremheve denne rammen i debatten. Både Nationen og Klassekampen kan derfor ha drevet debatten ved å repetere sentrale indikatorer, og da spesielt selvråderett og suverenitet. Det vil derfor virke naturlig å tolke det slik at de to avisene har gitt interessegrupper, deriblant Nei til EU og Industri Energi, rom og aksept for sine tolkningsrammer. Disse interessegruppene deler med andre ord et annet virkelighetssyn enn de mer “*mainstream*” mediene som VG, Dagbladet og Aftenposten, hvor saken ser ut til å ha blitt dysset ned, og havnet i skyggen av andre saker.

VG, Dagbladet og Aftenposten ser til dels ut å ha opptrådt positivt til ACER, og har ikke gitt uttrykk for å ha adoptert euroskeptiske tolkningsrammer i sin begrensede dekning av

saken. De gangene disse tre avisene har deltatt i debatten, har de derimot gitt uttrykk for å akseptere tolkningsrammer fra flere kilder.

5.4.1 Mediene og utenforskapet

I mars 2018 ble det offentliggjort en forskningsrapport av Norsks medborgerpanels undersøkelse, som tok utgangspunkt i befolkningens holdning og tillit til mediene. Ett av funnene i undersøkelsen var at mediene gjennomgående gjenspeiler flere, ulike synspunkter og journalistiske vinklinger i en sak, og i så måte fortsatt høster tillit hos publikum (Knudsen, Iversen og Nygård 2018). Dette samsvarer med den til dels jevne representasjonen av kilder (bl.a. forskere/eksperter/analytikere og/eller politikere i posisjon/opposisjon) som dekkes av VG, Dagbladet og Aftenposten i vårt utvalg.

Det som derimot ser ut til å være langt mer interessant i Norsk medborgerpanels undersøkelse, er hvordan opinionen opplever en form for “utenforskap” til de store mediene. I våre funn utgjør de store mediene kun 16% av artiklene i utvalget. Om rapporten skriver Knudsen, Iversen og Nygård:

“Våre undersøkelser viser at opplevelsen av å ikke få sine holdninger og synspunkt representert i mediene henger sammen med et lavere utdanningsnivå, mindre tilfredshet med demokratiet og at etablerte medier (i motsetning til sosiale medier) er mindre viktig” (2018)

Vårt argument er at dette funnet i stor grad samsvarer med opinionens og avisenes demografi i vår analyse. Tidligere i drøftingsdelen skrev vi at individer som innehar mye kunnskap om en sak overveier argumenter mer nøye enn de som har liten kunnskap, og at sistnevnte lettere lar seg overbevise av tolkningsrammer som blir repetert ofte (Chong og Druckman 2007c). Når tolkningsrammer ofte blir repetert i medier med røtter i distriktene og fagbevegelsen, men ikke aksepteres i de store mediene, så er det forståelig at den delen av opinionen som er imot ACER kan føle et utenforskap. ACER-motstandernes tolkningsrammer, båret frem av fagbevegelsen og Nei til EU, var sterkt overrepresentert i Nationen og Klassekampen - to medier med sterke røtter i distriktene og arbeiderbevegelsen, mens de tre øvrige avisene unntaksvis viet motstanden oppmerksomhet.

6 Avslutning

6.1 Konklusjon

I denne studien har vi ønsket å få svar på hvilke tolkningsrammer interessegruppene som deltok i ACER-debatten brukte, og hvordan disse tolkningsrammene påvirket debatten i mediebildet. Den siste delen av problemstillingen er noe mer sammensatt og kan belyses fra flere sider og med utgangspunkt i flere teorier. Den første delen av problemstillingen er derimot noe enklere og har gitt oss svar gjennom kvantitative undersøkelser for å identifisere interessegruppene, før vi kvalitativt analyserte tekstene.

Vår studie beskriver funn av henholdsvis fire rammer hos ACER-motstanderne og to rammer hos tilhengerne. Motstanderne besto av euroskeptiske interessegrupper, med Nei til EU i spissen, og store deler av fagbevegelsen med sterke stemmer fra Industri Energi. I tillegg identifiserte vi en rekke enkeltpersoner som i kraft av sin ekspertise kritiserte ACER.

De fire rammene ACER-motstanderne benyttet var miljørammen som besto av argumenter knyttet til effektkjøring av norske vannkraftverk og mulige skader på miljøet som følge av dette. Det andre, og den klart mest benyttede rammen, var den konstitusjonelle. Motstanderne frykter at deltakelse i energibyrådet fører til at norske myndigheter mister råderetten over norsk kraft. Den tredje rammen var økonomi, som i hovedsak bar preg av argumenter om en høyere strømpris som følge av import av dyr strøm fra Europa. Den fjerde og siste var kulturrammen som kjennetegnes med indikatorer som “arvesølvet” og argumenter med røtter i norsk industrihistorie, men som vi argumenterte for gikk på tvers av de øvrige tolkningsrammene da rammenes vekket sterk kulturell resonans hos opinionen.

Tilhengerne, eller forsvarerne, av ACER, som besto av Europabevegelsen, NHO og til en viss grad eksperter og næringslivsaktører, var derimot langt mer anonyme i mediene. Deres tolkningsrammer var noe vanskeligere å identifisere, og aktørene virker å ukritisk svare på motstandernes tolkningsrammer fremfor å synliggjøre sine egne: Klima og handel. Førstnevnte argumenterte med nødvendigheten av europeisk energisamarbeid i et større klimaperspektiv, mens sistnevnte inneholdt argumenter om at handel på like vilkår med europeiske land blant annet sørget for forsyningssikkerhet.

I sum utgjorde disse tolkningsrammene en konkurranse om å vinne frem i mediebildet. Våre funn, og den påfølgende drøftingen, argumenterte for at de rammene som hadde størst

kulturell resonans hos opinionen også var de som vant frem. Dette kan tilskrives motstanderne og deres bruk av den konstitusjonelle rammen, og at rammene fremkaller latente holdninger.

Funnene bekrefter i stor grad at Entmans (1993) fire funksjoner var effektive for å forstå rammenes oppbygging og argumenter. I tillegg fikk vi langt på vei bekreftet graden av konkurranse mellom rammene, hvor både repetisjon og kulturell resonans var årsaker til at saken ble satt på dagsorden og påvirket opinionen.

Det siste vi ønsker å fremheve er skjevheten i dekningen av ACER-saken i mediene. Dette knytter vi opp til tidligere funn hvor deler av opinionen føler på et slags “utenforskap” når de største mediene, i dette tilfellet VG, Dagbladet og Aftenposten, velger å ikke dekke saken i like stor grad som Nationen og Klassekampen. Selv om motstanderne utvilsomt vant kampen om definisjonsmakten, bidro til å sette dagsorden og vant konkurransen om å få aksept for sine tolkningsrammer i to aviser, valgte de tre største avisene å dekke saken kun unntaksvis. På en side kan dette sies å skape en avstand mellom store deler av opinionen, spesielt i arbeiderbevegelsen, og tradisjonelle medier.

6.2 Kritiske perspektiver

Forutsetningen for å kunne gi svar på problemstillingen er å finne tilstrekkelig data til å kunne generalisere funnene, og videre aggregere disse til overordnede eksempler på budskap. Til en viss grad kan man stille spørsmål ved om denne forutsetningen ble innfridd når vi skulle analysere ACER-tilhengernes tolkningsrammer. Datagrunnlaget for en kvantitativ innholdsanalyse fra den siden av bordet har vært begrenset, hvilket også har gitt utfordringer i å kunne aggregere sitatene. Selv om fraværet av pro-europeiske interessegrupper er et funn i seg selv, vil vi likevel argumentere for at den begrensede mengden data er en svakhet ved denne delen av oppgaven.

Et annet kritisk perspektiv er den relativt store mangelen på studier av konkurrerende tolkningsrammer, altså framing contest (Chong og Druckman, 2007b). Dette påpekte vi tidlig i oppgaven, og tok forbehold om at det kan være en svakhet i våre analyser. Utover dette har vi benyttet et bredt spekter av litteratur som belyser rammeteori, hvilket har vært helt avgjørende for våre analyser og diskusjoner. Vi har funnet disse teoriene svært kompatible, spesielt i delen av oppgaven hvor vi diskuterer funnene.

Det mest vesentlige argumentet mot vår metodiske tilnærming anser vi for å være operasjonalisering av variabler. Blant annet medfører det en viss risiko å ty til kreative kategoriseringer basert på etablert teori. Da sikter vi spesielt til at vi byttet ut en av Semetko og Valkenburgs (2000) opprinnelige generiske konfliktramme med en kulturell ramme. Å fjerne konfliktrammen var antakelig riktig, men det er noe mer usikkert om valget av en kulturell ramme var effektivt for analysedelen. Det siste aspektet ved operasjonalisering er at koding av tekstene gjøres på bakgrunn av subjektive vurderinger. De subjektive vurderingene gjelder også valget av indikatorer (nøkkelord) som gir uttrykk for en ramme. Dette er vurderinger andre fort kan tolke annerledes. Internt har vi forsøkt å begrense feilmarginen på antatt subjektive vurderinger gjennom en ganske vellykket interkoderreliabilitetstest.

Vi holdt hverandre i “nakkeskinnet” slik at hver av oss ikke falt for fristelsen å drøfte funnene fra analysen for bredt ved å ta inn teorier og annen forskning som der og da føltes riktig, men ikke nødvendigvis er relevant for å kunne svare på oppgaven. Vi har hatt en ganske sterk internjustis og kritisk evaluert hverandres drøftinger underveis.

Avslutningsvis vil vi beskrive duosammensetningen som svært god. Vi har hatt gode diskusjoner og støttet hverandre gjennom hele prosessen. Dette er viktig, da samspillet mellom oss begge er en kritisk del av å levere en god oppgave.

6.3 Videre forskning

Noe av årsaken til at vi valgte å studere tolkningsrammer og hvordan interessegrupper påvirker opinionen gjennom mediene, var blant annet for å danne grunnlaget for videre studier. En av oss har også til hensikt å forske videre på dette i et større omfang. I tillegg til dette anser vi vår vinkling av rammestudier (interessegruppens bruk av tolkningsrammer i mediene) for å være noe som kan bygges videre på. Her til lands er det begrenset med litteratur på dette området sammenlignet med andre studier på tolkningsrammer og nyhetsrammer.

Innenfor fagdisiplinen kan det være nyttig å se nærmere på tolkningsrammer som et uttrykk for politiske konfliktdimensjoner. Våre funn bidrar til å trekke en rød tråd mellom rammene i denne debatten og eksisterende konfliktdimensjoner som sentrum-periferi, vekst-vern og global-nasjonal. Den nevnte vekst-vern-dimensjonen er spesielt aktuell. Striden om landbaserte vindmøller er et uttrykk for dette, og er etter vårt skjønn en debatt som kan ses i

forlengelsen av ACER-debatten når det er snakk om energisamarbeid. En lignende studie som videre kan prøve ut eksisterende teorier og hypoteser om interessegruppers påvirkning kan eksempelvis ta utgangspunkt i vindmølle-saken.

ACER-saken bør etter vår mening også ses i sammenheng med de lange linjene i EØS-debatten. Det ser ut til at EØS-avtalen er under større press enn tidligere. I kjølvannet av debatten stemte Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet *for* et representantforslag i Stortinget om *utredning av alternativer til EØS-avtalen*. Det er første gang dette skjer i EØS-avtalens 26 år lange historie og står i sterk kontrast til den stabile politiske debatten som ble beskrevet i Europautredningen (2012).

Litteraturliste

- Aalberg, Toril, Eiri Elvestad og Eli Skogerbø.** 2015. Demokrati og offentlighet. I Ihlen, Skogerbø og Allern (red.) *Makt, medier og politikk: Norsk politisk kommunikasjon*, 22-33. Oslo: Universitetsforlaget
- Aardal, Bernt.** 1994. Hva er en politisk skillelinje? En begrepsmessig grenseoppgang. *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 35(2):218-249
- Allern, Sigurd.** 2001. Nyhetsverdier: Om markedsorientering og journalistikk i ti norske aviser. Kristiansand: IJ-Forlaget.
- Allern, Sigurd.** 2015. Politisk journalistikk på norsk. Sjangrer, journalistroller og maktrelasjoner. I Ihlen, Skogerbø og Allern (red.) *Makt medier og politikk: Norsk politisk kommunikasjon*, 22-33. Oslo: Universitetsforlaget.
- Bachrach, Peter og Morton S. Baratz.** 1962. Two Faces of Power. *American Political Science Review*, 56(4):947-952
- Bateson, Gregory.** 1972. Steps to an ecology of the mind. New York: Ballantine.
- Bartlett, Frederic C.** 1932. Remembering: A study in experimental and social psychology. Cambridge, England: Cambridge University Press.
- Beyer, Audun.** 2010. Hvordan studere generiske nyhetsrammer? Forslag til metodiske forbedringer. *Norsk medietidsskrift*, 17(2):162-179
- Beyer, Audun og Tine Ustad Figenschou.** 2014. Elitene, minoritetene og mediene – Definisjonsmakt i norsk innvandringsdebatt. *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 55(1):24-51
- Brahaug, Olga Marie.** 2017. Tolkingsrammer i endring: Hva skjer med politikernes budskap når det politiske landskapet endres? Masteroppgave. Universitetet i Oslo.
- Chong, Dennis og James N. Druckman.** 2007a. Framing Theory. *Annual Review of Political Science*, 10(1):103-126
- Chong, Dennis og James N. Druckman.** 2007b. Framing and Opinion Formation in Competitive Environments. *Journal of Communication*, 57(1):99-118
- Chong, Dennis og James N. Druckman.** 2007c. Framing Public Opinion in Competitive Democracies. *American Political Science Review*, 101(4):637-635
- Christiansen, Peter Munk og Hilmar Rommetvedt.** 1999. From Corporatism to Lobbyism? Parliaments, Executives, and Organized Interests in Denmark and Norway. *Scandinavian Political Studies*, 22(3):195-220
- De Bruycker, Iskander.** 2017. Framing and advocacy: a research agenda for interest group studies. *Journal of European Public Policy*, 24(5):775-787
- de Vreese, Claes H.** 2003. Framing Europe: Television news and European Integration. Amsterdam: Aksant.
- Druckman, James N. og Kjersten R. Nelson.** 2003. Framing and Deliberation: How Citizens' Conversations Limit Elite Influence. *American Journal of Political Science*, 47(4):729-745.
- Entman, Robert M.** 1993. Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication*, 43(4):51-58.
- Entman, Robert M.** 2004. Projections of Power: Framing News, Public Opinion, and U.S. Foreign Policy. Chicago: The University of Chicago Press.
- Entman, Matthes og Pellicano.** 2009. Nature, Sources, and Effects of News Framing. I Strömbäck og Hanitzsch Wahl-Jorgensen (red.) *The Handbook of Journalism Studies*, 175-190. New York: Routledge

- Esbensen, Mads C.** 2012. Lobbyisme i organisasjoner: Mod en professionel og legitim praksis. København: Dansk Psykologisk Forlag
- Espeli, Harald.** 1999. Lobbyvirksomhet på Stortinget. Oslo: Universitetsforlaget.
- Figenschou, Tine U. og Audun Beyer.** 2014. Elitene, minoritetene og mediene: Definisjonsmakt i norsk innvandringsdebatt. *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 55(1):23-51
- Fossum, John Erik og Cathrine Holst.** 2009. Norske intellektuelles syn på EU. *Internasjonal politikk*, 67(3):441-452
- Gamson, William A.** 1989. News as framing. *American Behavioral Scientist*, 33(2):157-161.
- Gamson, William A. og Andre Modigliani.** 1989. Media Discourse and Public Opinion on Nuclear Power: A Constructionist Approach. *American Journal of Sociology*, 95(1):1-37
- Gitlin, Todd.** 1980. The whole world is watching: Mass media in the making & unmaking of the New Left. Berkeley, CA: University of California Press.
- Goffman, Erving.** 1974. Frame analysis: An essay on the organization of experience. Boston: Northeastern University Press.
- Grønmo, Sigmund.** 2016. Samfunnsvitenskapelige metoder. 2. utg. Bergen: Fagbokforlaget
- Gullberg, Anne Therese.** 2019. ACER-debatten: Fortellingen om da debatten om EUs energiunion kom til Norge. Tankesmien Agenda. 24. mai. Lesedato: 24. mai 2019: <https://tankesmienagenda.no/wp-content/uploads/Notat-om-Acer-Anne-Therese-Gullberg.pdf>
- Gundelsby, Bente H.** 2008. Kampen om definisjonsmakten - Politiske kommentatorers tolkningsrammer i «Valla-saken». Universitetet i Oslo
- Haug, Thomas.** 2018. "En solid organisasjon i ryggen er avgjørende for å sette EU-saker på dagsorden". Nei til EU. 20. september. Lesedato 17. januar 2019: <https://neitileu.no/aktuelt/organisasjonsbygging>
- Havnen, Marie.** 2014. Sjukt splitta: Ein kvantitativ innhaldsanalyse av dekninga av sykehusstriden i Sogn og Fjordane i Fjordabladet, Firda og Bergens Tidende. Masteroppgave: Universitetet i Bergen
- Hesmondhalgh, David.** 2006. Discourse analysis and content analysis. I Gillispie og Toynebee (red.) *Analysing Media Texts*, 118-156. New York: Open University Press.
- Hjarvard, Stig.** 2008. En verden af medier: Medialiseringen af politik, sprog, religion og leg. Frederiksberg: Samfundslitteratur
- Hjarvard, Stig.** 2015. Framing: Introduktion til et begreb og en klassisk tekst. *Journal of media and communication research*. *MedieKultur: Journal of media and communication research*, 31(58):104-114
- Hjarvard, Stig.** 2016. Medialisering: Teori og historie. I Hjarvard (red.) *Medialisering: Mediernes rolle i social og kulturel forandring*. København: Hans Reitzels Forlag
- Ihlen, Øyvind.** 2007. Petroleumsparadiset: Norsk oljeindustri strategiske kommunikasjon og omdømmebygging. Oslo: Unipub
- Ihlen, Øyvind.** 2013. PR og strategisk kommunikasjon: Teorier og fagidentitet. Oslo: Universitetsforlaget
- Ihlen, Øyvind og Mike Nitz.** 2008. Framing Contests in Environmental Disputes: Paying Attention to Media and Cultural Master Frames. *International Journal of Strategic Communication*, 2(1):1-18
- Ihlen, Øyvind og Sigurd Allern.** 2008. This Is the Issue: Framing Contests and Media Coverage. I Aalborg og Strömbäck (red.), *Communicating Politics*, 233-248. Göteborg: Nordicom
- Johannessen, Asbjørn, Line Christoffersen og Per Andre Tufte.** 2016. Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode. Oslo: Abstrakt Forlag

- Johansen, Irene.** 2018. "EUs energibyrå. Ingen fare for arvesølvet". *Nationen*. 5. februar
- Jungherr, Andreas, Oliver Posegga og Jisun An.** 2019. *Discursive Power in Contemporary Media Systems: A Comparative Framework*. *The International Journal of Press/Politics*, 0(0):1-22
- Kjeldsen, Erik.** 2015. Politisk retorikk: kunsten å overveie, avveie og bestemme seg. I Ihlen, Skogerbø og Allern (red.) *Makt, medier og politikk: Norsk politisk kommunikasjon*, 76-87. Oslo: Universitetsforlaget
- Kleveland, Kathrine.** 2018a. "Bagatellisering". *Nationen*. 18. januar
- Kleveland, Kathrine.** 2018b. "Misvisende fra NVE". *Nationen*. 7. mars
- Knudsen, Erik.** 2016a. *Journalistikkens fremstillingsmakt: Nyhetsrammer, meningsdanning og medialisering*. Doktoravhandling: Universitetet i Bergen
- Knudsen, Erik.** 2016b. Når nyhetsrammer og medialisering møtes - Hvordan og hvorfor ramme- og medialiseringsteori bør integreres tettere. *Norsk medietidsskrift*, 23(4):1-19
- Knudsen, Erik, Magnus Hoem Iversen og Silje Nygaard.** 2018. "Dette betyr 'tillit til mediene' for folk: Mange føler et utenforskap, at etablerte medier ikke representerer deres syn". *Vox Publica*. 14. mars. Lesedato: 29. april 2019: <https://voxpública.no/2018/03/dette-betyr-tillit-til-mediene-for-folk/>
- Krippendorff, Klaus.** 2004. *Content Analysis: An Introduction to Its Methodology*. 2. utg. Thousand Oaks: SAGE Publications, Inc.
- Lindholm, Anne og Ane Muladal.** 2016. Fra "Flyktning" til "Migrant": Om norske avisers tolkningsrammer i deknningen av migrasjonen i Europa. Høgskolen i Oslo og Akershus.
- Lippmann, Walter.** 1922. *Public Opinion*. New York: Harcourt, Brace and Company
- Lundby, Knut.** 2014. *Mediatization of communication*. Berlin: De Gruyter Mouton.
- Lombard, Matthew, Jennifer Snyder-Duch og Cheryl C. Bracken.** 2002. Content Analysis in Mass Communication: Assessment and Reporting of Intercoder Reliability. *Human Communication Research*, 28(4):587-604
- Madshus, Karin, Arnhild Aass Kristiansen, Torun Støbakk og Øystein Andersen.** 2018. "Dette betyr energi-avtalen for deg". *Dagbladet*. 15. mars
- Manning, Paul.** 2001. *News and News Sources: A Critical Introduction*. London: SAGE Publications, Inc.
- McCombs, Maxwell E.** 2004. *Setting the Agenda: The Mass Media and Public Opinion*. Cambridge: Polity.
- McCombs, Maxwell E., Donald L. Shaw og David H. Weaver.** 2014. New Directions in Agenda-Setting Theory and Research. *Mass Communication and Society*, 17(6):781-802
- McCombs Maxwell E. og Donald L. Shaw.** 1972. The Agenda-Setting Function of Mass Media. *The Public Opinion Quarterly*, 36(2):176-187
- McCombs, Maxwell E. og Ghanem, Salma I.** 2003. The convergence of agenda setting and framing. I Reese, Gandy og Grant (red.) *Framing public life: Perspectives on media and our understanding of the social world*, 67-81. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates
- Methi, Kirsti.** 2018. "Unionsspøkelset, nå igjen?" *Klassekampen*. 20. mars
- Molnes, Geir.** 2018. "11 punkter om ACER og EUs tredje energimarkedspakke". *Nei til EU*. 16. mars. Lesedato: 23. januar 2019: <https://www.dagbladet.no/nyheter/11-ting-du-ma-vite-om-acer/69619011>
- Nationen.** 2017. "Advarer mot snik- innføring av EU". 17. oktober
- Nationen.** 2018. "Norsk kraft skal styres av Norge, ikke av EU". 5. mars
- Neuendorf, Kimberly A.** 2017. *The Content Analysis Guidebook*. 2. utg. Thousand Oaks: SAGE Publications, Inc.

- Neumann, Iver B.** 2009. Hvorfor er ikke Norge med i Den europeiske union? *Internasjonal politikk*, 67(3):413-425
- Nicolajsen, Stian.** 2018. "Ja til dyrere strøm" Klassekampen. 12. mars
- Nordnes, Åse.** 2018. "Skal EU ta styringa over nedbør som gir energi i Norge?" *Nationen*. 27. januar
- NOU 2012:2.** Utenfor og innenfor - Norges avtaler med EU. Utenriksdepartementet.
- Petersson, Olof og Ingrid Carlberg.** 1990. *Makten över tanken: en bok om det svenska massmediesamhället*. Stockholm: Carlsson.
- Prop. 4 S (2017–2018).** Samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutning nr. 93/2017 av 5. mai 2017 om innlemmelse i EØS-avtalen av rettsaktene som inngår i den tredje energimarkedspakken. Utenriksdepartementet
- Sehl, Annika, Alessio Cornia, Lucas Graves og Rasmus Kleis Nielsen.** 2018. Newsroom Integration as an Organizational Challenge: Approaches of European Public Service Media from a Comparative Perspective. *Journalism Studies*, 20(9):1238-1259
- Semetko, Holli A. og Patricia M. Valkenburg.** 2000. Framing European politics: A content analysis of press and television news. *Journal of Communication*, 50(2):93-109.
- Stokka, Osmund.** 2018. "Kraftkontroll". Klassekampen. 23. januar.
- Strömbäck, Jesper og Frank Esser.** 2017. Political Public Relations and Mediatization: The Strategies of News Management. I Van Aelst og Walgrave (red.) *How Political Actors Use the Media: A Functional Analysis of the Media's Role in Politics*, 63-83. Basingstoke: Palgrave Macmillan
- Sverdrup, Ulf I.** 2009. Hvorfor er europadebatt så vanskelig? *Internasjonal politikk*, 67(3):426-440
- Thorsen, Dag Einar og Tim Greve.** 2015. "Lobbyvirksomhet". Store Norske Leksikon. 28. april. Lesedato: 22. april 2019: <https://snl.no/lobbyvirksomhet>
- Zoch, Lynn M. og Juan-Carlos Molleda.** 2006. Building a Theoretical Model of Media Relations Using Framing, Information Subsidies, and Agenda-Building. I Botan og Hazleton (red.) *Public Relations Theory II*, 279-309. New York, Routledge

Appendiks 1: Kodebok med forklaringer

Kodeskjemaet benyttes i to omganger. Koding av opprinnelig utvalg gjøres med variabler V1 til V8. Aktører som ikke skal analyseres ekskluderes, før V9 til V13 kodes.

	Variabelnavn	Kategorier/format	Beskrivelse
Identifikasjonsvariabler	V1 Dato	dd.mm.åååå	Artikkelens publiseringsdato
	V2 Avis	Verdens Gang Dagbladet Aftenposten Klassekampen Nationen	Hvilken avis artikkelen er skrevet i
	V3 Sjanger	Nyhetsartikkel Kommentar Leder Feature/portrett Notis	Artikkelens journalistiske sjanger Riksvolds sjangermodell (1997)
Analysevariabler - artikkelnivå	V4 Kilder	Privatperson Politiker (posisjon) Politiker (opposisjon) Forvaltning/embetsverk Ekspert/forsker/analytiker EI og IT Forbundet Energi Norge Europabevegelsen Fagforbundet Fellesforbundet Forbundet for Ledelse og Teknikk Industri Energi Landsorganisasjonen Natur og Ungdom Nei til EU Norsk Rikskringkasting Næringslivets Hovedorganisasjon Næringslivsaktører Stopp ACER Tankesmien Agenda Tankesmien Civita Aftenposten Dagbladet Klassekampen Nationen Verdens Gang	Denne variabelen blir gitt nye kategorier etter hvert som kildene oppstår i utvalget. Kategorien <i>privatperson</i> er enkeltpersoner som ikke har oppgitt noen institusjonell tilknytning, motsetning til <i>ekspert/forsker/analytiker</i> hvor institusjonen de representerer også er oppgitt. Artikler hvor <i>privatperson</i> , <i>politiker (posisjon)</i> , <i>politiker (opposisjon)</i> og/eller <i>forvaltning/embetsverk</i> er <u>eneste</u> kilde(r), ekskluderes i variabler V9 til V12.
	V5 Viktigste kilde	Se V4	Kilden som er nevnt først i artikkelen.
	V6 Nest viktigste kilde	Se V4	Kilden som er nevnt nest først i artikkelen.

	V7 Totalt antall kilder	1-10	Det totale antall kilder som er sitert i artikkelen
	V8 Tone (artikkel)	1 (positiv) 0 (nøytral) -1 (negativ)	Tonen på den journalistiske vinklingen, vurdert etter artikkelens tittel og ingress. En sak vinklet positivt fokuserer på positive virkninger sider av ACER og at dette er bra for et område eller for en aktør, mens en sak vinklet negativt fokuserer negative virkninger av ACER som ikke er bra for et område eller en aktør. Nøytrale saker er hverken klart negativ eller klart for. Variabelen brukes for å se hva en avis prioriterer å skrive om.
Analysevariabler - aktørnivå	V9 Aktør	Se V4	Kilden som er sitert
	V10 Sitater	Se forklaring	Alle sitater som aktørene har i artikkelen legges inn i denne variabelen. Dersom det er en kommentar eller leder, brukes hele artikkelen.
	V11 Funksjon	Problem Årsak Moralsk evaluering Løsning	Avdekker hvilke funksjoner aktørens sitat(er) dekker. Se Entmans (1993) definisjoner av kategoriene.
	V12 Master frame	Moral og ansvar Økonomi Kultur Human interest	Også kalt generisk ramme. Bedømmes ut ifra hva aktørens sitat(er) fokuserer på.
	V13 Tone (aktør)	1 (positiv) 0 (nøytral) -1 (negativ)	Aktørens oppfattede tone i sitaten(e). Er aktøren negativt, positivt eller nøytralt innstilt til saken? Uttrykkene er gitt ved 1 (positivt innstilt), 0 (nøytral) og -1 (negativt innstilt). I motsetning til V8 hvor hensikten er å avdekke <i>artikkelens</i> vinkling, er hensikten her å avdekke <i>interessentenes</i> innstilling og holdning til ACER.

Appendiks 2: Datamatrixe, aktørnivå

V9	Antall sliater	V8	TS ART	V13	V2 - Avis					V3 - Sjanger					V11 - Funksjon					V12 - Master frame			
					AP	DB	KLA	NAT	VG	Nyhets-artikkel	Kommentar	Feature/Portrett	Leder	Nøis	Problem	Arsak	Moralsk evaluering	Lesing	Moral og anevor	Økonomi	Kultur	Human interst	
Ekspert/forsker/analytiker	22	-0,59	-0,59	1	2	11	8	0	0	16	6	0	0	0	0	22	22	21	15	21	8	0	0
Ei og IT Forbundet	6	-0,83	-0,83	0	0	4	1	1	3	3	0	0	0	0	6	6	6	6	6	6	1	0	0
Energi Norge	1	-1,00	-1,00	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	0	0
Europabevegelsen	3	0,33	1,00	0	0	1	2	0	2	2	0	0	0	0	3	3	3	3	3	3	3	3	0
Fagforbundet	2	-1,00	-1,00	0	0	2	0	0	2	0	0	0	0	0	2	2	2	2	2	2	0	0	0
Fellesforbundet	5	-1,00	-0,80	0	0	4	1	0	4	1	0	0	0	0	5	4	4	4	4	5	1	0	0
Forbundet for Ledelse og Teknikk	1	-1,00	-1,00	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	0	0	0
Industri Energi	11	-0,45	-1,00	0	0	6	5	0	9	1	1	0	0	0	11	10	9	9	9	9	9	3	4
Landsorganisasjonen (LO)	6	-1,00	-1,00	0	0	3	2	1	5	0	0	0	0	1	6	4	2	5	5	5	1	0	0
Natur og Ungdom	1	1,00	1,00	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	0	0
Net til EU	31	-0,84	-1,00	1	0	12	16	2	14	17	0	0	0	0	31	28	27	19	30	19	7	4	4
Norsk Risikringkasting (NRK)	1	-1,00	0,00	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	1	1	0	1	1	0	0	0	0
Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)	1	1,00	1,00	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	0	0
Næringslivet	4	-0,75	0,00	0	0	4	0	0	4	0	0	0	0	0	4	4	3	2	2	2	4	0	0
Stopp ACER	4	-1,00	-1,00	0	1	0	2	1	3	0	0	0	1	1	4	3	3	4	4	4	1	0	1
Tankeserien Agenda	1	1,00	0,00	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	0	1	0
Tankeserien Civita	1	-1,00	-1,00	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	0	1	1	1	0	0	0
101	2	-0,68	-0,73	2	3	51	38	7	66	32	1	0	2	101	93	84	75	94	94	50	14	9	
Aftenposten	2	1,00	1,00	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	2	2	2	2	1	0	0
Dagbladet	1	1,00	1,00	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0
Klassekampen	11	-0,45	-0,64	0	0	11	0	0	0	4	0	7	0	0	11	10	7	5	10	3	2	0	0
Nationen	24	-0,79	-0,96	0	0	0	24	0	16	0	8	0	0	24	23	23	20	24	24	8	1	2	2
Verdens Gang	8	0,75	1,00	0	0	0	0	8	0	5	0	3	0	8	8	8	8	8	7	7	2	2	2
46	2	-0,33	-0,41	2	1	11	24	8	0	25	0	21	0	46	44	41	36	44	44	20	5	4	
Aktører	22	-0,59	-0,59	1	2	11	8	0	16	6	0	0	0	22	22	21	15	21	21	8	0	0	
Ekspert/forsker/analytiker	31	-0,88	-0,84	0	0	20	9	2	24	5	1	0	0	1	31	27	23	26	28	12	3	4	4
Arbeidstakerorganisasjoner	2	0,00	0,00	0	0	1	0	1	0	1	0	0	1	2	2	2	2	2	2	2	0	0	0
Arbeidsgiverorganisasjoner	36	-0,84	-1,00	1	1	13	18	3	18	17	0	0	1	36	32	31	24	35	20	7	5	5	
Euroskulptiske interessegrupper	3	0,33	1,00	0	0	1	2	0	1	2	0	0	0	3	3	3	3	3	3	3	3	3	0
Pro-europeiske interessegrupper	4	-0,75	0,00	0	0	4	0	0	4	0	0	0	0	4	4	4	2	2	2	4	0	0	0
Næringslivet	46	-0,33	-0,41	2	1	11	24	8	0	25	0	21	0	46	44	41	36	44	44	20	5	4	4
Møder	2	0,00	0,00	0	0	1	0	1	1	1	0	0	0	2	2	1	2	2	2	0	1	1	0
Tenkjetanker																							

Appendiks 3: Avisutklipp, eksempler på artikler

• EU-tanker

Fornnybart: Ren og billig vannkraft er grunnlaget for det moderne Norge, skriver Kathrine Kleveland.

Foto: Terje Bendiksby / NTB scanpix

Hvis ingen går i fella ...

Jada, jeg vet jula er godt og vel over, men da kulda satte inn over jul og jeg skulle skrive om EUs energibyrå, dukket Alf Prøysens Musevise opp.

«Når nettene blir lange og kulda setter inn.» Denne vinteren har det allerede vært skikkelig vinter der jeg bor. Rett over jul fikk vi en kort kuldeperiode som gjorde at tykke klær og lue var en nødvendighet samme hvor lite sveisen tålte det.

I fjor høst opplyste NRKs Norge i dag at det hadde regnet så mye at vannmagasinene var så fulle at vi forbrukere kunne forvente lave strømpriser vinteren igjennom. Nå trenger vi denne strømmen for å holde varmen, og prisen bestemmes i Norge. Dette tar vi nordmenn som selvsagt at vi kan bestemme selv. Slik bør det fortsatt være!

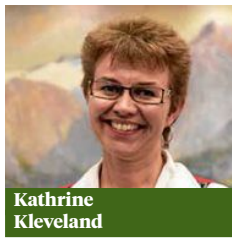
Ren og billig vannkraft er grunnlaget for det moderne Norge. I over hundre år har full nasjonal styring og kontroll skapt et industrieventyr som har gitt oss velferd og teknologisk forsprang. Fordi våre forfedre har slåss for denne råderetten.

Når regjeringen nå har oversendt EUs tredje energimarkeds pakke til Stortinget inneholder den tilslutning til EUs energibyrå Acer. EUs energibyrå ble grunnlagt i 2009 og skal styre og kontrollere omsættningen av energi. Målet er at all energi skal flyte fritt over landegrensene, styrt av markedet. EUs energibyrå skal regulere og bestemme over energien i EU. Som EØS-medlemmer er vi forventet å slutte oss til.

Hvorfor ønsker regjeringen at EU skal bestemme dette? Hvorfor ønsker EU å

Bagatellisering

«Regjeringens lovavdeling bagatelliserer spørsmålet, og mener det hele kan avgjøres med alminnelig flertall.»

Kathrine Kleveland

Kathrine Kleveland er leder i Nei til EU.

få oss med? «EU vil fortsette å integrere Norge fullt ut i unionens indre energipolitikk», skrev EU-kommisjonen i sin melding om energiunionen i februar 2015.

Det er gode grunner til at ulike regjeringer har utsatt denne saken i ni år. Planene for EUs energibyrå vil gi stadig mer energimakt til EU.

Ikke bare fraskriver vi oss avgjørende myndighet og rett og slett «makten over kraften», men vi gjør det i tillegg for «all framtid». Ved å slutte seg til EUs finanstilsyn slik vi gjorde i 2016, må vi mer eller mindre automatisk adoptere alle påfølgende endringer dette finanstilsynet finner på. Det samme vil gjelde EUs energibyrå. Dagens samarbeid er for eksempel rådgivende, men ACER fatter bindende flertallsvedtak. Nettopp det at EUs energibyrå stadig endrer seg, bekymrer meg. Vi vet lite om hva Acer vil være om to år, eller hva EUs energibyrå kan bestemme seg for å regulere etter 2025 da EU har mål om at deres energiunion er slutført.

Dette dreier seg om å beholde nasjonal styring over energipolitikken. Dette er det slettes ikke bare Nei til EU som bekymrer seg over. En av konsekvensene alle er enige om er at dette vil gi dyrere strøm for oss som forbrukere, noe hver og en av oss vil kjenne. Men dette er ikke minst avgjørende for kraftkrevende industrien.

Investor Øystein Stray Spetalen sa til Dagens Næringsliv i oktober 2014: Det er helt klart at en strømledning som medfører at vår strøm i Norge kommer til å bli

like dyr som strømmen på kontinentet vil gjøre det umulig å drive den form for kraftkrevende industri som vår velstand er bygd på i fremtiden.

Stortinget skal avgjøre norsk tilknytning til Acer i mars. Regjeringens lovavdeling bagatelliserer spørsmålet, og mener det hele kan avgjøres med alminnelig flertall.

De to jussprofessorene Eirik Holmøyvik og Hallvard Fredriksen anbefalte i sin kronikk i Klassekampen 5. januar Stortinget å se nærmere på konstitusjonelle problemer med å knytte landet tettere til EUs energibyrå.

«**For norske myndigheter** er hovedproblemet at EU ikke er villig til å gi Efta-statenes reguleringsmyndigheter fullt medlemskap i Acer, bare en form for B-medlemskap uten stemmerett. Grunnloven § 115 åpner bare for å overføre myndighet til internasjonale organisasjoner som Norge er tilsluttet», skriver jussprofessorene som ikke vil vurdere det politiske, men er bekymret for at regjeringen tar for lett på de konstitusjonelle spørsmålene saken reiser.

Det er ikke tvil om at dette er suverenitetsavståelse. Norge må beholde råderetten over energien vår, fordi den er grunnlaget for velferden vår, forutsetningen for norsk industri, gir norsk strømpris og forsyning i et langstrakt land – det er rett og slett arvesølvet vårt!

La oss ta Alf Prøysens strofe på alvor og sørg for at vi ikke går i fella!

Analyseenhet 18: Nationen, 18. januar 2018 (faksimile)

Yngling i snøen

VERDT
Å VITE

DALER NED: Snø, fra norrønt snjór, snær, er nedbør i form av gjennomskjulte krystaller av is som er dannet rundt små partikler i atmosfæren. Men hvis du trodde det var mye snø enkelte steder nå, skulle du vært på Grjøtusti i Ulvik i Hordaland 3. april 1918. Da målte man 585 centimeter snø. Stedet holder snødybdekorde i ni av årets tolv måneder. Før lemen er snøen spesielt viktig, fordi den holder til mellom bakken og snøen om vinteren, som også er tida den yngler. HT

utsetting av skolevaktmestere: vaktmestere

også være med ham til å gjøre oppgaver iblant, og det å ha ham her betyr også at barna får sett flere yrkesgrupper. Å få barn til å velge yrkesfag, ikke bare studiespesialisering er viktig, sier han.

Ønsker valgfrihet

Thorkildsen har nå satt i gang

et arbeid mellom Utdanningsetaten og Undervisningsbygg om hvordan vaktmesterordningen skal organiseres når Neas-kontrakten utløper.

Saida Begum, fraksjonsleder for Høyre i utdanningskomiteen i Oslo bystyre, mener skolene må få valgfrihet rundt vaktmestertjenestene.

– Vi mener det bør være opp til skolene hvordan dette organiseres. Om skolene er fornøyd med dagens ordning, bør de kunne ha noe liknende, i mindre skala. Det kan også henge sammen med hva slags bygg de har, sier Begum til Klassekampen.

paalh@klassekampen.no

En spalte om jobben med bidragsytere fra hele Norden.

Politikerne på Stortinget står overfor et veivalg.

Kraftkontroll

Ingen som leser industrihistorie kommer utenom rallerane. Pionerene som temma ville fossefall med bare nevane og la dem i rørgater. De kalte seg slitets adelsmenn. Kloke politikere sørga for at slitet deres kom alle til gode. Resultatet ble heimfallsrett, konsesjonslover. Kort sagt nasjonal kontroll over felles naturressurser som igjen har lagt grunnlaget en eksportindustri i verdensklasse.

Industrien i Norge sikrer lønnsomme arbeidsplasser og klingende mynt i statskassen. Den er drivkraften i teknologitvilling og sørger for at vi har et land med levende distrikter. I tillegg er industriprodukter laget med ren, evigvarende kraft et fortrinn få land kan måle seg med. Det er fornuftig, klokt og innovativt å ha industri i Norge.

Når EU nå ikke bare ønsker å integrere norsk kraft i et felles energimarked, men også ønsker seg avgjørende kontroll over hvordan det skal gjøres, er det grunn til å advare. Det er lett å forstå at andre lands politikere ønsker seg denne kontrollen. At det skal være norske politikeres oppgave å gi etter for dette ønsket, er vanskeligere å forstå.

«Arvesølvet vi fikk fra slitets adelsmenn fortjener ikke salg»

Teorien er at norsk kraft skal supplere vindkraft og solkraft i Europa, blant annet gjennom kraftkabler.

Dette krever såkalt effektkjøring av vår vannkraft. De medlemsbaserte miljøorganisasjonene advarer sterkt mot dette. Effektkjøring kan best sammenlignes med en høyintensiv intervalltrening som aldri slutter. For et sårbart vassdrag kan det i verste fall bety at fisken forsvinner, økosystem ødelegges og naturen taper. Kabeleventyret til kraftlobbyen er også kostbart. Fra 2009 til 2015 økte nettleien med 250 prosent. Regningen blir høyere med flere kabler. Regningen sendes til verdens reneste prosessindustri og den vakreste naturen.

Politikerne på Stortinget står nå foran et alvorlig vegvalg. EU har et mål om et felles marked for kraft, og har derfor vedtatt EUs tredje energipakke. I denne har energiørket Acer en bestemmende rolle. Byrået i Slovenia vil i enkeltsaker få bestemmende makt på bekostning av nasjonale myndigheter. Det er en sjanse vi ikke har råd til å ta. Dette vil være dramatisk for Norge, landets innbyggere og ikke minst industrien vår. Vi mister styringen over egen kraftproduksjon og prioriteringer i infrastrukturbyggingen vår. Vår viktigste nasjonale, evigvarende ressurs må være under nasjonal kontroll. Akkurat nå mobiliserer mange LO-forbund, Naturvernforbundet, Norges Jeger- og Fiskeforbund, Den norske turistforening og mange andre medlemsbaserte organisasjoner mot flere kabler. De eneste som taler for – er «miljøstiftelsene» i Oslo. Sammen med kraftlobbyen. Det er et trist syn. EUs energiunion fører til at makt flyttes fra vårt storting til Acers hovedkontor i Slovenia.

TEMDET VANN: Turbiner i Christiania Seildugsfabrik, 1906.

FOTO: ANDERS BEER WILSE, OSLOBILDER.NO

I dag overleveres en rapport Industri Energi har bidratt til realiseringen av til landets stortingspolitikere. De bør lese den grundig, og sørge for at fremtidens kraftproduksjon også skjer under vår kontroll.

Arvesølvet vi har fått fra slitets adelsmenn fortjener vedlikehold, ikke salg. Nå står industriarbeidere og miljøaktivister skulder til skulder i hele landet for å beholde kontrollen over norsk kraft. Da er det grunn til å lytte.

Ommund Stokka, områdeansvarlig arbeidslivsavdeling LO-forbundet Industri Energi
ommund.stokka@industrienergi.no

EU OG ACER

Regjeringa gir fra seg styring

Skal EU ta styringa over nedbør som gir energi i Norge?
Høres det usannsynlig ut? Ja, det gjør det, men det kan bli en fatal sannhet. Regjeringa holder på med å gi fra seg styringen over energien i landet vårt. De forbereder nå grunnen til at de skal overføre suvereniteten av energien over til energiunionen i EU.

EUs byrå for energi ACER, er i Slovenia. ACER, har ikke bare rådgivende roller for EU, men har også fått håndhevs- og vedtaksmyndighet. Dette betyr et vesentlig inngrep og kontroll, og de skal overvåke nasjonale reguleringer innen energi og systemoperatører i EU-land, tilsvarende NVE og Statnett. Modellen for norsk tilslutning til EUs energiunion er samme systemet som ble brukt til finanstilsynssaken fra juni i 2016.

Fleire norske regjeringer har vært i forhandlinger med EU om hvordan dette skal tas inn i EOS-avtalen. EU er villig til å gi oss plass ved bordet, uten stemmer, de vil imidlertid at Norge skal finne seg i alt energiunionen i EU, ACER, vedtar. De vil med andre ord ha hånd i hanke med all energiproduksjonen i Norge og vi er uten påvirkning! Er det demokrati?

ACER fattet vedtak som igjen sendes til ESA som er EOS-avtalens overvåkingsorgan, for derved å fatte vedtak ord for ord, som igjen sendes til RME, den nye reguleringsmyndigheten i Norge. RME fattet vedtak som er uavhengig av norske myndigheter og som er det samme vedtaket som ble vedtatt i ACER.

Vannkraft: EU skal ikke bestemme over nedbøren i Norge.

Foto: Doug Olson / Mostphotos

EUs energiunion vil gi økt makt til ACER, og EU-kommisjonens mål er å sentralisere beslutningsprosessen for de energi-regulerende myndigheter og styrke ACER.

Det vil også bli slik for vårt land og vi mister styringen over krafta vår. Høyres Lene Westgaard sier at Norge får være med å bestemme. Det er feil, vi får ikke være med å bestemme. Strømmen blir også rådyr. Vi vil få engelske og søreuropeiske strømpriser i et av de kaldeste landene i Europa. Hva med industrien og alle andre arbeidsplasser? Strømmen blir like dyr for kommuner og institusjoner. Dette kommer til å rasere arbeidsplasser i Norge.

Hvis våre vannmagasiner blir tappet ned, noe vi kan regne med, så går det ut over arts-mangfoldet i de områdene. Det kan få uante konsekvenser for fisken, men også insekter, fugler

og planter som har sitt habitat i nærheten av vassdragene. Dessuten er flerårsmagasinerne våre ikke store nok til en storstilt ekspansjon. Når man snakker klima og miljø hele tiden, så bor man sette seg inn i hva som vil skje i fjellheimen vår og naturen vår. Man mister totalt styring og da kan konsekvensene bli katastrofale. Det norske folk sier i en undersøkelse et klart nei til å underlegge norsk kraft til EU. Vi skal ha kontroll over arvesølvet vårt, det skal ikke inn under en fremmed makt! Dere politikere som iver for å bli et lydrike under EU, bør tenke dere godt om. Vi er jammen er vi ferdig med å gi fra oss all styring og blir et lydrike under EU til slutt. EU skal ikke bestemme over nedbøren som faller over fjellheimen vår, vi skal ha styringa selv.

Åse Nordnes
Sel og Heidal Nei til EU

POLITIKK

Om pels og hestehandel

Begrepet hestehandel har lett for å bli brukt i nedsettende vendinger. Det ligger gjerne i begrepet at noen har blitt lurt, at det er diskutabelt om handelen har foregått i hederlige vendinger. Det gjelder også politiske hestehandler.

Den siste tids politiske hestehandel dreier seg selvsagt om at Høyre, Frp og Venstre i bestrebelsene etter å danne en politisk platform for ei blågrønn regjering, med et pennestøk lo beina unna ei hel næring. Et år etter at pelsdyrnærings hadde fått grønt lys i Stortinget for å fortsette, gis den nå noen år til omstilling for så å fases helt ut.

Rett skal være rett. En del oppslag om uheldige forhold i noen pelsdyrformer har satt næringa i et dårlig lys. Dette tar jeg avstand fra, akkurat som jeg tar avstand fra brudd på dyrevelferden i andre husdyrnæringer.

Men fordi det har forekommet noen dårlige eksempler, kan en ikke forby en hel næring. Mitt inntrykk er at nå var de dårlige eksemplene luket ut og næringa var i ferd med å rydde opp i egen leir. Mange pelsdyrform var i ferd med å investere for å forbedre forholdene og tilfredsstillende de innskjerpede forskriftene.

Pelsdyrnæringa i Norge er i stor grad et distriktsnæring. Den representerer ca. 400 årsverk, fordelt på ca. 230 pelsdyrgårder.

Omstilling: Det renner ikke over muligheter til omstilling for pelsdyrnæringa, skriver innsenderen. Foto: Alf Ove Hansen / NTB scanpix

Den gir betydelige eksportinntekter for landet vårt, årlig eksportverdi er mellom 350-500 millioner kroner, der hele inntjeningen hentes fra markedet, uten statlig støtte.

Den er bærekraftig på den måten at pelsdyrforet framstilles av slakteravfall og annet biologisk materiale som ikke kan få anvendelse på annen måte. Pels-skinner er biologisk nedbrytbart, i motsetning til plast og plastbaserte produkter.

Det har lenge vært kjent at for Venstre har utfasing av pelsdyrnæringa vært ei kjernesak. Men at Høyre og Frp ble med på dette, var skuffende. Så toer man sine hender og lover raus omstillingstøtte. Jeg sier som grisen som så slakteren i forjulstida: - Jeg har mine tvil...!

Om omstilling til hva? Hvis man forutsetter omstilling til

annet landbruksbasert virksomhet, renner det neimen ikke over av muligheter. For flere av husdyrproduksjonene det er naturlig å snakke om, er det norske markedet allerede fylt opp. Det er en ubalanse i markedet, skapt av landbrukspolitiske virkemidler som tilgodeser større og «mer effektive» bruk, billig kraft for som utkonkurrerer naturgitte distriktsressuser som gras og beite, og som nettopp de samme «regjeringskameratene» må ta sin del av ansvaret for.

Gamle dagers hestehandel var gjerne ledsaget av mye sterk drikk. En må formode at det var «regjeringssusen» som forårsaket den her nevnte hestehandel. Men klokt var det ikke!

Torgny Moen
Fylkesleder Buskerud
Bonde- og Småbrukarlag

PSYKISK HELSE I BONDEYRKET

Motløshet og svarte dager

Hvem har vel ikke kjent på motløshet og svarte dager? Da er det viktig å ha noen der. Noen som staber deg på beina igjen. For selv sterke selvstendige bønder, blir av og til tvunget ned i kne.

Nå skal jeg være litt personlig her, selv om det sitter langt inne.

Jeg er oppvokst med at psykisk syke mennesker er klin garnne, eller «tullå» som det heter på trøndersk. Da er terskelen høy for å søke hjelp, eller innrømme for seg selv at man sliter. Likevel er man jo bare et menneske, og når ting tarner seg opp, så kan det gå i svart. Og det har det gjort.

Første gangen var året etter mamma døde. Det var mange ting som gjorde at det smalt, og med sorgen på toppen av alt annet, ble for tungt. Jeg fungerte greit utad. Deltok i alle vervene mine, og ingen merket vel noen ting. Jeg gikk i fjøset, stelte dyra, men jeg så dem ikke. Til vanlig har jeg stor glede av dem, men nå kunne de like gjerne vært en del av inndredningen.

Jeg var livredd for at jeg snart ikke skulle orke å gå i fjøset, men jeg turte likevel ikke å snakke med noen om det. Til slutt ga jeg meg selv to valg; enten skjærer du deg eller så skyter du deg. Det gikk så langt at bursa ble tatt fram, men jeg valgte altså livet og veien opp igjen. I motsetning til mange andre, så var jeg heldig og klarte å karre meg opp på egen hånd.

Smell nummer to kom den våren Sprayfo'en tok livet av en haug med lam rundt omkring i landet, og mine kopplam var in-

netunntak. Store fine lam døde i hopenall dagen før de skulle avvenes. På samme tid mistet jeg flere sauer pga. ulike betennelser, hadde dyrlege på alt av røde dager i mai og så tusenlappene fly ut av vinduet til ingen nytte. På toppen av det hele, og som prikken over i-en, prester-te Bondelaget å gå med på kutt av ett års lammetilskudd, uten spor av anger.

Det ble beintøft for å si det mildt. Heldigvis har jeg en kjæreste som hjalp meg og holdt meg oppe, og landbruksvikaren var også god å ha. Utendem vet jeg ikke helt hvordan det hadde gått. Fortsatt kaster jeg Bondebladet ulest i papirduken, og valgkomitearbeid for Sør-Trøndelag Bondelag måtte jeg si fra meg. Jeg ble fysisk uvel, bare ved tanken på noe som hadde med Bondelaget å gjøre.

Konsentrasjon og hukommelse ble ikke som før etter dette. Jeg kunne kjøre et sted, uten å huske om det var dit jeg skulle og hvilket ørend jeg hadde. Fortsatt sliter jeg med hukommelsen og konsentrasjonen, og må nok bare finne meg i å leve med det. Jeg søkte aldri hjelp hos helsevesenet eller andre; noe jeg sikkert burde gjort og som jeg anbefaler andre å gjøre.

Vi er ganske sikkert mange som sliter til tider. I et yrke som er presset fra alle kanter, og med en økonomi ingen andre grupper hadde funnet seg i, så er det ikke rart det kan bli over. Vi er bare mennesker vi også, med alt det innebærer.

Mariann Dolpen
Bonde

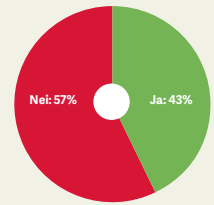

Press: Vi er ganske sikkert mange som sliter til tider, skriver innsenderen. Foto: Anki Høglund / Mostphotos

Avstemning

Vi har stilt følgende spørsmål:

Handler du på nett?

Antall stemmer: 960

Hver dag finner du avstemninger og meningsmålinger om aktuelle temaer på nationen.no. **Klikk deg inn og stem!**

Jens Kihl | Kjetil Magne Sørenes
politikk@klassekampen.no

POLITIKK

EU, då

■ Korleis gjekk det egentleg med Noreg i Vinter-OL? Det er ganske udiskutabelt kva medaljefangsten blei: 14 gull, 14 sølv og 11 bronse gjer dette til tidenes OL for vår del. Aldri har vi teke fleire gull heim til gamlelandet. For eit lite land som vårt er det

DAG-BOKA

Sjølv om også Tyskland fekk 14 gull, klarte dei berre å kapre ti sølv. Canada ligg og plaskar langt nede på tredjeplass. Elleve gull kan då kven som helst klare!

■ Men ikkje alle ser slik på det. Den offisielle Instagram-kontoen til EU-parlamentet, @europeanparliament, publiserte måndag ein grafikk til glede for sine over 125.000 følgjarar. Her triumferer EU på toppen av pallen med 134 medaljar. Då blir våre 39 stussleg i samanlikning. I Noreg er jo ikkje entusiasmen for medlemskap imponerende stor, men nokon EU-tilhengarar finst det jo. I går publiserte derfor Europa-bevegelsen eit bilete av EU-grafikken på Facebook. Saman med biletet skriv dei: «Heia EU, heia Norge!»

■ Eg er nok ikkje den rette til å skulle fortelje Europabevegelsen om korleis dei best kan vinne popularitet i folket. Men å melde at vi høyrer til på andre plass på pallen eit par dagar etter tidenes vinter-OL – det må vel nesten kvalifisere til ein eller anna slags pris. Sjølv ikkje under fredeleg kappestrid i skiløyper og på skeisebaner skal vi få lov til å glede oss over gode resultat for Noreg. Tidlegare har EU leffa med draumen om å stille med felles OL-tropp, men den planen har det ikkje blitt noko av. Og godt er det: Det ville gjeve utruleg mykje mindre moro.

■ Eit siste, avklarande spørsmål er det likevel verd å stille til Europabevegelsen: Korleis gjekk det egentleg med FN i OL?

Jens Kihl

Klar skepsis til EUs tredje energimarknadspakk

Kraftkritikk fi

KNUTE PÅ KABEL:

I både Fellesforbundet og Fagforbundet er skepsisen mot EUs energipakke stor. Det kan endre LOs standpunkt.

ACER

Av Jens Kihl og Kjetil Magne Sørenes (tekst) og Tom Henning Bratlie (foto)

I dag samlar forbundsleinga i Fellesforbundet seg til møte. Der kan skepsisen mot EUs tredje energimarknadspakke bli svært tydeleg for forbundsleiar Jørn Eggum.

Fellesforbundet organiserer mange som arbeider innanfor kraftkrevjande industri, og derfor vil uvisse rundt nye EU-reglar på dette området vege særst tungt for forbundsleinga.

I LO er det lang tradisjon for at det er dei forbunda som blir mest påverka av eit vedtak som får mest å seie for utfallet i saka. Til no har LO vore relativt forsiktige i sine kommentarar om EUs tredje energipakke. Det kan raskt endre seg dersom dei store forbunda fattar nei-vedtak.

Går langt i kritikk

Acer er EUs byrå for energisamarbeid. Acer styrer på grunnlag av EUs energimarknadspakkar, og det er strid om kor vidt den tredje av desse skal bli innført i Noreg. Då vil Acer få ein norsk avleggar i Reguleringsmyndigheten for energi (RME) i Noregs energi- og vassdragsdirektorat. RME skal vere uavhengig av norske styresmakter.

– Mange, også i Fellesfor-

FAKTA

EUs energimarknad:

■ Stadig fleire lokal- og fylkeslag gjer no vedtak mot EUs tredje energimarknadspakke. Kritikarane fryktar tap av suverenitet, mellom anna ved at Reguleringsmyndigheten for energi (RME) i Noregs vassdrags- og energidirektorat ikkje skal vere styrt av den norske staten, men likevel skal få avgjere usemjer.

■ Ap har sagt at «Noreg er tjent med å delta i det europeiske energimarkedet», men at det er «viktig å ivareta tydelige premisser i den videre behandlingen som sikrer norsk eierskap og verdiskaping for staten».

bundet, er kritiske til at Noreg skal slutte seg til EUs tredje energimarknadspakke. Kva tenkjer du om det?

– Til no har vi blitt representert gjennom LO, og LO har svart på høyring i Stortinget om dette. På sist møte i forbundsstyret fekk eg spørsmål om vi kan ha ei orientering så folk kan setje seg inn i dette. Der vil vi få utkrystallisert kven som er for, kven som er mot og kva dette er, seier Fellesforbundet-leiar Jørn Eggum til Klassekampen.

Han fortel at han kjenner på skepsisen i sitt eige forbund:

– Det er litt tidleg å seie korleis dette vil gå, men at det er stor skepsis hos mange av våre tillitsvalde – det er heilt riktig.

Eggum går langt i å seie at kritikarane har forbundsleiarrens støtte:

– Gjeld det også deg sjølv?
– Eg skal bruke tida i morgon til å diskutere, lytte og høyre på kva dei andre seier. For min eigen del synst eg det er problematisk å konkludere før vi har hatt diskusjonen. Men eg kan seie at dette er noko som er problematisk, fordi det er så mykje som er uavklart.

– No er det stilt spørsmål i Stortinget frå Arbeidarpartiet

Utval skal hindre nye Nobel-flokar

RYDDAR OPP: Stortinget skal sette ned eit utval som skal vurdere nye reglar for val av medlemmer til Nobelkomiteen og andre komitear, utval og nemnder. – Debatten rundt oppnemning av medlemmer til Nobelkomiteen viste tydeleg at det er behov for ei klargjering, sa Framstegspartiets andre vise-president **Morten Wold** tysdag. Presidentskapen stiller seg bak Frp-forslaget, og får dermed fleirtal. Kven som skal sitte i utvalet, kva mandatet blir og når anbefalingane kjem, er ikkje klart. I forslaget står det at eigne kvalifikasjonskrav og bør vurderast for val til Norges Banks representantskap, Riksrevisjonen og Ombudsmndda for Forsvaret. ©NPK

som kan gje meg kunnskap om kor vidt dette er noko ein bør seie nei til eller om det er noko vi kan akseptere. Det svaret må basere seg på kunnskap, men per i dag er eg veldig usikker på kva vi bør gjere, fordi eg veit for lite, seier Eggum.

Regelverket kan endre seg

Fleire ekspertar har peika på at det er vanskeleg å seie korleis regelverket vil utvikle seg, all den tid noko av poenget er

at det skal vere dynamisk.

– Er det vanskeleg å få endelige avklaringsar på eit dynamisk regelverk?

– Det får vi sjå når svara kjem. Men det er ikkje tvil om at dersom svara seier at dette blir eit overnasjonalt organ som tek vekk vårt sjølvstyre, då ville eg vere overtydd om at dette er noko vi burde seie nei til.

Odd-Haldgeir Larsen er nestleiar i Fagforbundet, LOs klart største forbund. Han

- Strømpris
- Miljø
- Arbeidsplasser

DETTE BETYR ENERGI-AVTALEN FOR DEG

ENERGIPAKKE 3

Plutselig har Acer blitt noe «alle» snakker om. Dette sier ekspertene om den omstridte energi-avtalen.

Mens bare de aller, aller færreste for noen uker siden hadde hørt om Acer, har debatten rundt EUs tredje energimarkedspakke den siste tiden blåst opp til full, politisk storm.

En Facebook-gruppe som er opprettet for å stoppe Norges tilknytning til Acer hadde i går fått

over 40 000 medlemmer.

De argeste motstanderne av avtalen mener vi selger ut arvesøvet vårt, råderetten over de norske vannkraftressursene på billigsalg, tape arbeidsplasser og få dyrere strøm.

Tilhengerne sier de derimot at vi kan få gode inntekter ved salg av strøm og at det kan bidra til å få ned

klimautslippene, men hva sier ekspertene?

Mer til statskassa

– Jeg ser bare positive effekter. Det vil være bra for miljøet. Staten eier kraftressursene og vil få bedre betalt. Det blir mer penger inn i statskassa, sier Tarjei Bekkedal, professor ved det juridiske fakultetet ved Universitetet i Oslo om et eventuelt samarbeid med Acer.

Ifølge Bekkedal berører ikke en avtale med Acer regelverket som gjelder Norges eierskap til landets ressurser. Han mener også det er utenkelig at andre land skal kunne sveipe inn og

«ta over» norsk kraftvirksomhet.

Norske arbeidsplasser vil heller ikke stå i fare, ifølge professoren.

– Det er norske myndigheter som fatter beslutninger som er positive eller negative for arbeidsplassene. Det er ingen som har sagt at dette kan føre til færre arbeidsplasser, sier han.

Ifølge Bekkedal vil ikke en Acer-avtale kunne påvirke strømprisene for deg og meg. Han peker på at en del av debatten har handlet om at lave strømpriser i Norge og høyere strømpriser ute i Europa også vil føre til høyere strømpriser i Norge.

– Strømprisene styres av om det

blåser eller om det er sol. Det er hvor mye kraft og kraftkabler vi bygger som har betydning. Acers myndighet har ingen betydning for energiprisene. Men bygger vi mye kraft som ikke eksporteres vil prisene falle, sier han.

Viktige spilleregler

– Det er vanskelig å argumentere mot at man trenger gode spilleregler for handel med energi i Europa. For et land som Norge som har gode energiresurser er det viktig med gode, rettferdige spilleregler, sier Asgeir Tomasgard, professor i industriell økonomi og teknologiledelse ved NTNU og leder av FME Censes.

Analyseenhet 111: Dagbladet, 15. mars 2018 (faksimile)

KRONIKK & DEBATT

KRONIKK:

Maks 5000 tegn inkludert mellomrom. Legg ved portrettfoto.

DEBATT:

Innlegg: 3000 tegn inkludert mellomrom. Replikk/kortinnlegg: 1000 – 2000 tegn.

E-post: debatt@klassekampen.no
Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innlegg.

Tollef Mjaugedal
tollefm@klassekampen.no
Kronikk- og debattredaktør

Carline Tromp
carlinet@klassekampen.no
Redaksjonssekretær

Anja Sletteland
anjas@klassekampen.no
Redaksjonssekretær

Klassekampen honorerer normalt ikke innsendt stoff. Innsenderens e-postadresse blir trykt med mindre innsenderen reserverer seg mot dette.

SNORRES VERSJON: Kong Nansen og en hedensk hund.

Kong Olav – den ufine

SAGAENE

Audun Krog Eftedal

I Solveigs Salt 17. mars får vi i kortform gjenfortalt historia om da Olav den første av Norge trakk seg fra frieriet til svenskedronninga Sigrid fordi hun ikke ville la seg døpe. Solveig Aareskjold følger Snorres framstilling fra om lag 1230 her. Vi husker den: Illustrert av Erik Werenskjold, med Fridtjov Nansen i rollen som Olav Tryggvason – ei stolt historie om at norskekongen ikke ville ha det han kalte en hedensk hund til hustru. Slike konger det vil gamle Norge ha!

Men det fins en versjon til, og den er faktisk et snes år eldre: Saxos i Gesta Danorum. Der har Olav alt angra seg på frieriet før de to treftes. Han legger en lumsk plan. Først får han Sigrid til å gå med komme om bord på skipet hans; hun var nok ikke klar over dette med kvinner som går på båter. Og så får han lagt ut en planke som landgang. Da så Sigrid er midt utpå, gir Olav tegn – og en hjelper rusker planken til side så Sigrid detter i sjøen.

Og Saxo kommenterer at slik er norsk høflighet, juks og hånlatter!

«De holder seg ikke for gode til å misbruke en høyformet dames tillit, trampe på en kvinnes ære og gjengjælde kjærlighet med ydmykelse. Nei, den som behandler det folket vennlig og imøtekommende, kaster i sannhet bort sine gode gjerninger.»

Audun Krog Eftedal,

Acer-motstanderne bedriver tungetale og reproducerer sk

Unionsspøkelse

KRONIKK

Kirsti Methi

Kampanjen mot Norges innlemmelse av EUs tredje energipakke og tilknytningen til energibyrået Acer minner om EU-kampen i 1994. Med ordene sjølråderett og arvesølv har Nei til EU og deres støttespillere hamret løs med dommedagsprofetier i kjent stil; skremser, uriktige påstander og en nei-retorikk som fint kan konkurrere med populistene, proteksjonisten og nasjonalisten på andre siden av Atlanteren.

EUs traktat (art. 194) slår fast at det er medlemslandene selv som styrer sin egen energipolitikk, det være seg å forvalte egne energiressurser, valg av energikilder eller energimiks. Så hvorfor er det da noen som påstår at EU skal ta styringen over norske energiressurser? Dette er helt feil.

Nei-kampanjen setter likhetsstegn mellom Acer og EUs energiunion. Det er også fullstendig feil. Norge kan faktisk ikke bli med i EUs energiunion – det er formelt sett forbeholdt medlemslandene. Men vi er med på det man kan kalle markedsdelen av EUs energipolitikk.

Norges deltakelse i EUs indre marked gjør at det noen ganger kan være utfordrende å skille mellom det som er rene markedstiltak og det som går inn på den EU-politiske banehalvdelen. EUs energiunion er langt fra realisert, blant annet fordi medlemslandene ikke ønsker at forsyningsikkerhet skal bli et overnasjonalt ansvar. Derfor fokuserer EU på å gjøre markedene mer effektive, klimavennlige og mer uavhengig av eksport fra tredjeland (les: Russland).

Norge deltar i EUs energimarked gjennom EØS-avtalen. Det er derfor både logisk og ønskelig at Norge deltar i de samarbeidsstrukturene som etableres for å bidra til at dette felleseuropeiske kraftmarkedet fungerer etter hensikten. Strømpriser er eksempelvis ikke noe Acer beskjefter seg med, til tross for at økte strømpriser feilaktig blir brukt som et hovedargument for å si nei til norsk deltakelse i Acer.

Nei-folkets EU-aktivisme har alltid fungert bra i Norge. Med den historiske unionsfrykten, nervøsiteten for å miste eierskapet til våre naturressurser og vår identitet som Asterix mot Romerriket, har vi alle ingrediensene som skal til for å skape en perfekt nei-cocktail. Dette har Nei til EU, Sp, SV og Rødt forstått, godt hjulpet av deler av AP, FrP og fagbevegelsen. På motsatt side står blant annet NHO, Høyre, Europabevegelsen og store deler eksportutsett industri.

De klassiske skillelinjene i norsk EU-kamp er reetabliert, men med to unntak: Flertallet og ledelsen i Ap og LO har i alle år vært tydelige forkjempere for europeisk samarbeid innen rammen av EU. Det er de ikke lengre. De forsvarer i beste fall EØS-avtalen, men helst holder de kjeft eller stikker hodet i sanden. Den eneste gode nyheten er at enkelte miljøorganisasjoner ser det viktige klimaperspektivet i EUs energimarkedspolitikk og er derfor positive til Norges tilknytning.

Det er lite oppløftende for norsk europadebatt at retorikken nå er den samme som i 1992 og 1994. Den økende globalisering og europeiske integreringen krever at vi tilpasser våre politiske begreper til denne nye virkeligheten. Det gjør vi ikke

ved å reproducere skremmelspropaganda fra forrige århundre. Det er noe både ja- og neisiden bør jobbe med.

Det skal politisk mot til å stå opp for verdien av EU i Norge i dag. Et Norge som i 25 år har nytt godt av en evig oppadstigende økonomisk kurve takket være tilgangen til EUs indre marked. Dette markedet som Norge er aller mest avhengig av når vi skal selge våre viktigste varer; arvesølvet fra de rike, norske havområdene og fra våre mange fossefall. Og til tross for uheldige og uønskede utviklingstrekk i arbeidsmarkedet med useriøse aktører,

så er Norge et av de landene som virkelig har hatt behov for mobil arbeidskraft. I tillegg deltar norske aktører på bred front i EUs samarbeidsprogrammer, enten det gjelder kommuner, forskere eller studenter. Og EU er den viktigste grunnen til at norske forbrukere sikres like rettigheter som europeerne i dette verdens største og mest velfungerende, rettsbaserte marked. Man skulle tro at et flertall av norske politikere ville være stolt av å stå faste på at vi er en del av dette fellesskapet. Det motsatte skjer.

Vi har dessverre ingen politikere av Macron-kaliber